

Vinko Möderndorfer

OBISKI

komedija

Napisano: 2006

Uprizorjeno: SSG Trst, 8. maja, 2015

NATALIJA: Opazila sem, da se najbolj prepirajo tisti lovci, ki se najmanj razumejo.

LOMOV: Gospodična, prosim vas, molčite ... Srce mi počí. (Zakriči) Molčite!!

NATALIJA: Ne bom molčala, dokler ne boste pritrdili, da je naš Hektor stokrat boljši od vašega Lorda.

LOMOV: Stokrat slabši! Pogine naj tisti vaš Hektor Hektorovič!

NATALIJA: Vašemu bedastemu Lordu pa sploh ni treba poginiti, ker je tako in tako že zdavnaj crknil!

LOMOV: Molčite! Kap me bo ...

NATALIJA: Ne bom molčala.

/A.P.ČEHOV: SNUBAČ/

Möderndorferjeva dramska literatura raste iz točno določenega časa in se vanj – bolj ali manj boleče – tudi zadira. Iz te formulacije nikakor niso izvzete njegove »čiste« komedije. Tako bi sicer lahko rekli, da je komedija *Obiski* samo zabavna in vsakdanja komedija o odraščanju nekega mladega para, pri čemer se oba, Vesna in Sandi, ne moreta vzpostaviti kot samostojni osebi niti sama zase niti v paru, vendar je taka le na površini. Kaj njune težave pogloblja? Napoti sta jima starša: Vesni (in seveda Sandiju) njen oče Črtomir, in Sandiju (oziroma Vesni) njegova mama Majda. Vsak od obeh staršev je določen s komično slabostjo: oče, upokojeni profesor zgodovine, s pretiranim zaščitništvom oz. navezanostjo na hčerko, kar je razlog, da od nje zbežijo njeni potencialni partnerji, vsi po vrsti z oceno nezadostno iz testa iz srednješolske zgodovine, in mama, upokojena direktorica vrtca, prav tako posesivna do sina, kar se manifestira skozi kuho, ki je njen kronski argument, zakaj za Sandija ni in ne bo dobra nobena potencialna partnerica. Situacija je komična, prepreke na poti združitve na videz nepremostljive, mladi (no, ne več rosno, oba jih imata že čez trideset) par tik pred tem, da se razide. Prvo avtorjevo sredstvo poglobitve problema se kaže v uporabi literarne oz. komedijske simetrije. Gre za postopek ponovitve oz. podvojitve izhodiščne situacije, seveda z nujno variacijo. Lahko bi rekli, da je ta postopek značilen za vse v knjigi zbrane igre, morda še najmanj za *Evropo*. Komična dialektika, katere nesporni mojster je Möderndorfer, namreč mlademu paru nasproti postavi starejši par, ki to spočetka še ni, vendar ga komično naključje združi in se na koncu izkaže kot čisti komedijski presežek, kot nepričakovana izpolnitev, ki komedijo približa romantični melodrami. A to ni dovolj. Med protagonisti komedije se namreč odvrti še neka globlja igra, bliže drami. Tesne povezave med starši in otroki, ki so na površini seveda značilno in prepoznavno komične, odražajo še temeljnejši problem: problem odraščanja. Gre za na začetku tega odstavka že izrečeno vprašanje: kako se vzpostaviti? Kako odrasti, se postaviti na noge kot samostojni subjekt, odtrgati se od staršev in se sam soočiti s surovostjo sveta; če zapišemo s freudovsko sintagmo: kako ubiti svoje starše ... Seveda je zadnje slišati drastično, patološko, in se vsekakor vsakokrat znova udejanja zgolj v simbolnem smislu, vendar pomislimo samo, kaj se zgodi, če se mlad človek ne more postaviti zase: tak človek ostane prav nič simbolno nenaravno povezan s starši (ali staršem) (pre)dolgo časa, vsekakor pa ta povezava sega v čas, ko bi se moral osamosvojiti in si ustvariti lastno družino; tako ni sposoben niti začeti niti ohraniti lastnega erotičnega oz. partnerskega razmerja in s tem poskrbeti tudi za nadaljevanje lastnega rodu oz. rodu staršev ... Taka navezava navsezadnje vpliva na same starše, ki se tudi sami ne morejo vzpostaviti kot subjekti, katerih družinsko življenje se po osamosvojitvi in odhodu otrok spremeni oz. razširi

in ki morajo tudi v tem (pogosto zadnjem) življenjskem obdobju prevzeti druge dolžnosti (biti denimo stari starši) oz. poskrbeti zase. Neizvedena ločitev otrok od staršev in staršev od otrok povzroči disfunkcionalnosti na obeh straneh, in te so komične samo na prvi pogled, v resnici pa vodijo v disfunkcionalnost družbe kot take.

Že omenjena dialektika pa ne pristaja na statiko navedenih razmerij, temveč poleg simetrije v komedijsko strukturo vpelje tudi upor. Mladi par se svoje situacije zaveda in se upre. Njun upor je pravzaprav samo poskus upora, saj je navsezadnje neuspešen oz. – po koncu sodeč – ostaja odprt. Situacija se srečno razreši samo na strani staršev, ki se po komičnem naključju najdeta kot novopečeni zreli par, na strani mladih pa, kot rečeno, zadeva obstane v statusu quo. Na tej točki avtor kritično problematizira vse zgoraj rečeno z vprašanjem: kje iskati razlog, da mladi ne morejo odrasti? Prva je njihova lastna negotovost in nemoč, na katero sicer usodno vpliva (pre)moč staršev, vendar je pri ločitvi od njih pomembna tudi lastna odločnost, ki se na prvi pogled zdi surova in nasilna, vendar ni nič drugega kot povsem naravna stvar odraščanja oz. nujna civilizacijska gesta, ki družbi omogoča, da se reproducira. Drugi del odgovornosti leži seveda na starših: pomembno je tudi njihovo spoznanje o dejstvu ločitve, njihovo odraščanje, njihova zrelost. Človek nenehno zori in nepriznavanje zorenja vodi v statiko, v okamnitev družbenih odnosov. Tu se avtor vpraša: Kaj pa če starši otrokom ne pustijo odrasti? Kaj če je njihova negotovost in nemoč rezultat starševske nemoči in negotovosti? In kaj če so tisti, ki so nezreli, ravno starši, in ne otroci? To spraševanje komični zastavek dramatično zaplete in pred nami se odvije prava drama odraščanja, ki jo, v nekem odvodu, popestri še (aktualna, slovenska) politična razdeljenost obeh staršev, ki jo ob pomoči medsebojne erotične privlačnosti sicer zgladita, vendar ostaja sestavni in boleči del družbenega komuniciranja, katerega žrtve so prav nič krivi otroci.

Obiski tako zastavljajo vrsto vprašanj, na katera dajejo tudi različne možne odgovore, nekatere v območju komedije, druge v območju drame, zagotovo pa od bralca oz. gledalca ob tem, da ga vseskozi duhovito zabavajo, terjajo tudi samopremislek in opredelitev. To pa je tisto, kar komedijo kot tako v vsakem pogledu presega.

Blaž Lukan, odlomek iz spremne besede v knjigi *Mali nočni kvartet*. CZ, 2015

OSEBE:

1. **VESNA**
2. **SANDI**

3. **Ata ČRTOMIR NOVAK**
4. **Mama MAJDA GAŠPERŠIČ**

1. prizor

PRI VESNI IN SANDIJU

Stanovanje para srednjih let. Ona (Vesna) je oblečena v plašč, torbico ima v naročju. Nestrpno čaka. Hodi gor in dol po sobi.

VESNA (zakliče)

A si že?

Nobenega odgovora.

VESNA

Zamudila bova! Že zamujava!! Sva že zamudila!!!

Zasliši se šumenje vode.

VESNA (zakliče)

A nisem že prej slišala tuš? Halo!?! Čakam!

Nobenega odgovora.

VESNA

Pol ure sem že oblečena. Zaspala bom.

Nobenega odgovora.

VESNA (zase)

Spet tuš! Ne morem verjet!

Vesna zakliče.

VESNA

Odselila se bom! Brez slovesa! Slišiš?!

Vesna zakriči.

VESNA

Umiraaaam!!

V prostor pokuka Sandi. Okrog ledij ima brisačo.

SANDI

Si kaj rekla?

VESNA

A se nisi že prej tuširal?

SANDI

Še enkrat sem se.

VESNA

Zakaj?

SANDI

Ni bilo dobro.

Izgine v kopalnico.

Vesna vstane. Nestrpno hodi po sobi.

VESNA

Ne morem verjet! Saj ne greš k zdravniku!

SANDI (iz kopalnice)

Kaj?

VESNA

Pravim, da ne greš k zdravniku!

SANDI (iz kopalnice)

Ne k zdravniku, pač pa na eksekucijo.

VESNA

Pretiravaš.

Sandi pogleda v sobo. Zdaj je že v spodnjem perilu. In v črnih nogavicah.

SANDI

A je v redu?

VESNA

Kaj?

Sandi se zavrti okrog.

SANDI

Sem zadosti spodoben?

VESNA

Otročji si.

SANDI

Lahko oblečem tiste bolj seksi. Tiste tigraste.

VESNA

Ne boš se slačil.

SANDI

To ti misliš. Do kosti me bo.

Sandi izgine v kopalnici.

Vesna nervozno hodi gor in dol.

VESNA

Malo se nama mudi, veš. Čisto mičkeno. Zanemarljivo mičkeno. Pol ure že zamujava. Katastrofa bo. Nepopravljiva napaka! Propad. Dostmrtna zamera. Sankcije bodo. Kazen. Reparacije. Slišiš!!

Sandi se pojavi. Tokrat že v hlačah in srajci.

SANDI

A veš, da nimam nobenega parfuma.

VESNA

Kaj pa vodica za po britju?

SANDI

Saj res! Obrit se moram.

Izgine v kopalnici.

VESNA

Lepo te prosim! Zjutraj si se! Od kdaj se pa briješ dvakrat na dan!

Sandi se vrne za hip.

SANDI

Ne morem si privoščiti, da bi pikal.

VESNA

Nihče te ne bo poljubljal.

SANDI

Tudi na začetku ne?

VESNA

Normalno je, da moški zvečer rahlo pikajo.

SANDI

Kaj pa, če me bo na lica. Trikrat. Na levo, na desno pa spet na levo?

VESNA

Nima teh navad.

SANDI

Prav. Potem se pa samo še počesem.

Izgine v kopalnici.

Vesna zavije z očmi.

VESNA

Tistih par lask!

SANDI (iz kopalnice)

Slišal sem te!

VESNA

A rabiš puder? Ti lahko posodim.

Sandi pride iz kopalnice.

SANDI (resno)

Misliš? Mogoče pa res. Okoli nosu imam žilice. Bi bilo dobro, da jih zakamufliram. Da ne bo že na daleč opaziti, da sem alkoholik. Pa še mlajši bom videt.

VESNA

Tudi šminko ti lahko posodim. Roza.

SANDI

Prav. Pa daj!

VESNA

Hecam se!

SANDI

Jaz tudi.

Sandi spet izgine v kopalnici.

VESNA

Moj bog! Kakšen komplikator!

SANDI (iz kopalnice)

Misliš, da bi moral s sabo nest tudi diplomo?

VESNA (obupano)

In vozniško. In potrdilo o izpitu iz varnosti pri delu. In diplomo iz judo tečaja. Pa še priznanje o opravljenem tečaju prve pomoči. Pa osnovnošolsko spričevalo. In potrdilo, da si plačal dohodnino ...

Sandi vstopi. Oblečen je. Suknjič, kravata.

SANDI

Tega pa nimam.

VESNA

Česa?

SANDI

Potrdila o opravljenem izpitu iz varnosti pri delu.

VESNA

Potem bo pa katastrofa.

Vesna ga poljubi. Objameta se.

VESNA

Dišiš.

SANDI

Tvoj parfum sem si sposodil. Vijolice. Dior.

VESNA

Sladkast je.

SANDI (prestrašen)

Je to narobe? Čakaj, se grem stuširat.

VESNA

Neee! Lepo prosim. Prav čeden si,. Ponosna sem nate.

Se zaljubljeno gledata.

SANDI

Misliš, da mi bo dal?

VESNA

Kaj?

SANDI

Tebe.

VESNA

Ne vem, če ga boš prepričal.

SANDI

Tremo imam. Tresem se kot moker pes.

VESNA

Moj očka ne grize. Samo laja. Včasih. Vse bo okej .

Sandi sklene roke in pogleda v strop.

SANDI

Bogovi! Dajte mi moč, da preživim ta večer!

Vesna se nasmehne.

VESNA

Greva na obisk!

2. prizor

NA OBISKU PRI ATU ČRTOMIRJU

Sredi dnevne sobe stojita Vesna in Sandi.

Sandi je zelo nervozen. Poti se.

VESNA

Vse bo v okej. Ne skrbi.

SANDI

Zakaj mi pa potem ni dal roke?

VESNA

Ti ga ne poznaš.

SANDI

In zaklenil se je v sobo.

VESNA

Ni se zaklenil.

SANDI

Sem slišal. Dvakrat je naredilo: *škljoc. škljoc.*

VESNA

Mogoče. Ne zaupa ti. Končno si le tujec.

SANDI

Prišel sem zato, da *ne bi bil* več tujec. Poročila se bova. Saj se bova? Ane, da se bova?

VESNA

Jasno, da se bova. Enkrat.

SANDI

Za hip me je postalo strah, da se ne bova ...

VESNA

Pa saj nisva za to prišla na obisk. Nismo v devetnajstem stoletju. Tak preprost vljudnostni obisk naj bi bil to.

SANDI

Naj bi bil.

Čakata.

SANDI

Pa bo še kdaj prišel ven?

VESNA

Užaljen je.

SANDI

Nisem mu všeč.

VESNA

Kaznuje te.

SANDU

Kaj sem pa naredil?

VESNA

Zamudil si.

SANDI

Jaz? Pa ti tudi.

VESNA

Jaz sem njegova hči. To ne šteje.

SANDI

Kako ne šteje? To ni pravično.

VESNA

Zelo dobro ve, da jaz nikoli ne zamujam. Torej sklepa, da sva zamudila zaradi tebe. Pa še prav ima.

SANDI

In zdaj bo do najine smrti ostal zaklenjen v svoji sobi?

VESNA

Trmast je.

SANDI (previdno vpraša)

Ti pa nisi, ne? Saj nisi?

VESNA

Ne. Jaz sem bolj po mami.

SANDI

Hvala bogu!

Čakata.

VESNA

Po mamini smrti, se mu je poslabšalo.

SANDI

Kaj? A je bolan? Nisi mi povedala ...

VESNA

Ne. *Trma* se mu je poslabšala. Starejši kot je, bolj je trmast.

SANDI

In kaj bova zdaj?

VESNA

Počakala bova, da ga mine.

SANDI

Trma?

VESNA

Ja. In pa da se mu bo zdelo, da je dovolj kaznovanja.

SANDI

Saj res! Kaznuje naju.

VESNA

Tebe.

SANDI

Mene. Seveda.

VESNA

Ne smeš mu zamerit. Bil je profesor zgodovine. Stara šola. Takrat so še kaznovali.

SANDI

Si mislim, pretepal je učence. In zdaj bo prišel ven iz svoje sobe in jaz bom moral stegnit roko in me bo z ravnilom ... Sem že videl. V filmih. Filmi po Dickensovih zgodbah. *Oliver Twist* in *táko*

VESNA (ljubko)

A se ti malo hecaš z mano?

SANDI (ljubko)

Kdaj sem se pa že jaz hecal s tabo?

Vesna ga objame in poljubi.

Tudi Sandi jo poljubi.

Dolg in vroč poljub.

3. prizor

Za njunima hrbtoma se pojavi profesor Črtomir Novak. Domača profesorska halja. Copati.

Gleda ju. Ne preveč prijazno. V rokah ima ravnilo.

ČRTOMIR NOVAK

Dober tek.

Sandi se prestraši. Takoj preneha s poljubljanjem.

SANDI

Dober dan. Mislim ... Dober ... večer. Saj je že večer, ane?

Sandi se prav neumno zadregasto zareži.

ČRTOMIR NOVAK

Tako ste mlaskali, da sem vam moral voščiti dober tek.

VESNA

Oči, to je Sandi.

ČRTOMIR NOVAK

Se mi je že predstavil.

VESNA

Ampak si takoj odšel v delovno sobo.

SANDI

In zaklenili ste se. Dvakrat: *škljoc, škljoc*.

ČRTOMIR NOVAK

Prosim?

Oče Črtomir Novak se obrne k hčerki.

ČRTOMIR NOVAK

Nekaj je rekel. V tujem jeziku.

SANDI

Škljoc, škljoc ... Oprostite.

ČRTOMIR NOVAK

Prosim??

SANDI

Nič. Pozabite.

ČRTOMIR NOVAK

Kaj naj pozabim? Jaz nič ne pozabim. Zgodovinarji si vse zapomnimo.

SANDI

Razumem.

ČRTOMIR NOVAK

Res?

SANDI (previdno vpraša)

Vidim, da imate ravnilo ...

Ata Črtomir dvigne ravnilo.

ČRTOMIR NOVAK

Meril sem za knjižno polico v delovni sobi, ko sta pozvonila. Vas moti?

SANDI

Peče.

ČRTOMIR NOVAK

Kaj?

SANDI

Spominja me na ... Na ... Na ... Oliverja Twista ... In sem se spomnil, da ga je peklo ...

Mislím, ko so ga ... Mislím, Oliverja ...

Sandi sprevidi, da se je zapletel ... Obupano obmolči.

ČRTOMIR NOVAK

Kaj ta človek blebeta? Vesna, si prepričana, da je poba pri sebi?

Vesna poseže v pogovor, ki očitno nikamor ne pelje. Spremeni temo.

VESNA

Očka. Oprosti ... Zamudila sva ...

ČRTOMIR NOVAK (prijazno ironično)

Res? Nisem opazil.

SANDI

Jaz sem kriv. Oprostite.

ČRTOMIR NOVAK

To vem. Moja hči nikoli ne zamuja. S pokojno Silvo sva jo dobro vzgojila.

SANDI

Še enkrat se iskreno opravičujem, zamudila sva, ker sem jaz ...

ČRTOMIR NOVAK (ga prekine)

Ni treba razlagat. Naj sam uganem! Vse življenje sem se ukvarjal z zgodovino. Pri zgodovini pa je treba znati sklepati in predvidevati. Včasih so razlogi za velika in usodna ravnanja popolnoma banalni. Na primer: Napoleona je pred bitko pri Waterlooju, osemnajstega junija, leta tisoč osemsto petnajst, mučila huda črevesna kolika, s tega vidika lažje razumemo nekatere njegove slabe odločitve. Razumete?

SANDI

Ja, seveda.

ČRTMONIR NOVAK

Res?

SANDI

Res. Zelo res.

ČRTMONIR NOVAK

No, prav ... Torej, zamudila sta, ker ... Hm, hmmm? Naj pomislim! Na večerji nista bila, sicer ne bi malo prejle tako pogoltno mlaskali. Sem mislil, da jo boste požrli.

VESNA

Oči, no!

ČRTOMIR NOVAK

Najbrž ste morali do konca pogledati kakšno *fuzbalsko* tekmo.

SANDI

Ne ...

ČRTOMIR NOVAK

Do konca spiti deveto pivo?

SANDI

Piva ne pijem.

ČRTOMIR NOVAK

Zaključiti debato s prijatelji ali pa zlesti izpod novega avta. Drugih idej nimam.

SANDI

Zadržal sem se v kopalnici.

ČRTOMIR NOVAK

Ja? A ni to bolj ženska navada? Da zamujajo zaradi kopalnice?

SANDI

Tuširal sem se. Dvakrat. Pa se je zavleklo.

ČRTOMIR NOVAK

Dvakrat ste se tuširali? Je to kakšna nova moda? Ali pa ste samo takšen higieničen tip?

SANDI

Samo tako higieničen sem.

ČRTOMIR NOVAK (nenadoma)

Nekaj voham!

SANDI (prestrašeno)

Ja?

ČRTOMIR NOVAK

Gnile lilije. A ste mi prinesli rože?

SANDI

Ne.

ČRTOMIR NOVAK

Jasno, da ne. Nič niste prinesli. Pa ste prvič vstopili v hišo.

VESNA

Oči, vedno si trdil, da ne maraš daril, da so to tako *malomeščanske razvade*.

ČRTOMIR NOVAK

Nikoli nisem imel nič proti knjigam. Knjige so najlepše darilo. Ampak ... res nekaj smrdi.

SANDI

To bodo moje vijolice!

ČRTOMIR NOVAK

Kaj?

SANDI

Parfum. Dior. Vijolice.

ČRTOMIR NOVAK

Uporabljate parfum, ki diši po vijolicah?

SANDI

Občasno. Ni moj. Ženski je. Hočem reči ...

VESNA

Jaz sem mu ga posodila.

ČRTOMIR NOVAK

Parfumira se z ženskim parfumom? Neverjetno! (se spomni) Dior? Čakaj čakaj ... Vesna, a ni to tisti parfum, ki ...

Vesna prekine mučen pogovor.

VESNA

Očka, dovolj o tem! Prosim!

SANDI

Ja, dovolj o tem. Tudi jaz prosim.

Nekaj časa se gledajo. Profesor Novak zelo sumničavo opazuje Sandija. Sandi se nerodno nasmiha. Vesna prevzame iniciativo ...

VESNA

No, tako ... Predstavili smo se. Očka, nama boš zdaj izkazal gostoljubnost ...

ČRTOMIR NOVAK

Saj sem. Odprl sem vrata popolnemu neznancu. Ni to dovolj gostoljubno?

VESNA

Mislila sem, če nama boš postregel ...

ČRTOMIR NOVAK

Ja? S čim pa? Fant je že večerjal. To sem videl na lastne oči.

VESNA

Oči! No!!

SANDI (poskuša biti duhovit)

Večerjal sem že. Ha, ha ... Če se temu tako reče ... Danes večkrat. Ane, Vesna? Danes sva že večkrat *večerjala*. Veste, včasih po ves dan *večerjava*. Najraje *povečerjam* vašo hčerko ...

Ha! Mi tako tekne!

Očka ga zelo grdo pogleda. Potem pa se obrne in odide v svojo delovno sobo. Vrata zaloputne za sabo.

4. prizor

SANDI

Zajebal sem. Hotel sem bit duhovit.

VESNA

Pa ti ni preveč ratalo.

SANDI

On je bil tudi duhovit. Pa mu tudi ni prevel ratalo.

Stojita.

Čakata.

VESNA

Sem ti že povedala, da je očka ...

SANDI

Trmast.

VESNA

Ljubosumen.

SANDI

To si pa pozabila.

VESNA

Vedno je bil ljubosumen na moje fante. Mojega prvega fanta, bila sem še v osnovni šoli, kaj vem, šesti razred ...

SANDI

Si pa zgodaj začela.

VESNA

... no in ta fant, Matjaž mu je bilo ime, je prišel k meni na obisk, bila sva sama v sobi, ko je očka vljudno potrkal in ga povabil v delovno sobo na kratek pogovor.

SANDI

Tja, kamor se je zdaj zaklenil?

VESNA

Prav tja. Dvakrat je zaklenil za sabo in ju ni bilo ven dve uri. Bog ve, kaj mu je razlagal. No, kakor koli že, ko sta se vrnila, je bil Matjaž ves rdeč v obraz in je takoj odšel domov, mislim, *zbežal* je domov. Čar črto je potegnil. In sploh se ni več hotel družiti z mano. Če sem v šoli stopila k njemu, je kar pobegnil.

SANDI

Kaj, a ga je z ravnilom?

VESNA

Isto je naredil z Jocotom, pa z Miranom in z Gašperjem, z ubogim plašnim Ivkotom tudi ...

SANDI

A vse te fante si imela že v osnovni šoli?

VESNA

V šestem razredu, mislim. V sedmem jih pa nisem več vabila domov. Sem šla raje kar k njim. Sem si izbrala takšne, ki so imeli svoje sobe in razumevajoče starše. Potem me je pa čakal pred šolo. Si misliš? Vsak dan me je moj oči čakal pred šolo, zato da se ne bi dobivala s fanti.

SANDI

Toliko si jih imela!

VESNA

Zelo sem bila radovedna.

SANDI

O, raziskovalka!

VESNA

Zato sem pa tudi šla študirat medicino. Pa se ni obneslo. No, v gimnaziji pa je moj atek ubral čisto drugo taktiko. Ko sem bila z Rikotom ... Ne, bil je Miran, še prej pa Slavko ...

SANDI

Lepo te prosim, nehaj.

VESNA

In tudi ko sem bila na faksu in sem že prespala pri kakšnem fantu ... Me je čakal. V avtu pred hišo. Pojma nimam, kako je zvedel, kje moji fantje stanujejo. Ampak, enkrat, mislim, da sem hodila z ...

SANDI (jo prekine)

Ni treba več. Dovolj, da umrem v prepričanju, da si pred mano imela samo kakšna dva fanta.

Vesna se navihano zazre v Sandija.

VESNA

O! Ljubosumen si!

SANDI (trmasto)

Nisem.

VESNA

Si.

Med njima se razvije ljubezenska igrivost.

SANDI

Nisem!

VESNA

Pa si.

SANDI

Nisem!!

VESNA

Zardel si. Spodnja ustnica se ti trese. O, kako si ljubkan, ko si ljubosumen.

SANDI

Nisem, če rečem.

VESNA

Pa ti ni treba bit ljubosumen, veš. Ker imam samo tebe rada.

SANDI

Me imaš res?

Objameta se.

VESNA

Mhm!

SANDI

Potem mi pa pokaži, kako me imaš.

VESNA (nedolžno)

Kako naj pokažem?

SANDI

Mnjam, mnjam?

VESNA

O, to pa rada.

Vesna ga poljubi. Poljubita se. Zelo strastno.

Očka vstopi s pladnjem s pijačo.

5. prizor

ČRTOMIR NOVAK

Vas pa v otroštvu očitno niso dovolj hranili.

Sandi takoj preneha s poljubljanjem.

SANDI

Jož, oprostite, oprostite ...

ČRTOMIR NOVAK

Samo po pijačo sem skočil, vi pa ste nemudoma grdo zlorabili mojo gostoljubnost. Takoj ste napadli mojo hčerko.

VESNA

Oči, lepo te prosim!

ČRTOMIR NOVAK

Pa kaj?! Videti je bilo, da te bo pojedel.

SANDI

Oprostite, res, oprostite, ne bom nikoli več ...

VESNA

Sandi, ni se ti treba opravičevati.

SANDI

Pravzaprav, saj res ... Zakaj se pa opravičujem?! Saj sem samo poljubil svojo punco.

Očka otrpne.

ČRTOMIR NOVAK

Kaj?

SANDI

Poljubil sem ...

ČRTOMIR NOVAK

Moja hči je vaša ... ? Kako ste rekli: *punca*? A ni to malo poniževalno. *Punca!* Tako kot če bi rekli: *krava*. In še *moja!* To ste tudi rekli: *Moja punca!* Vesna, lasti se te! Si opazila? Njegova last si. To me spominja na tiste stare zgodbe, ko so kmetje, pravzaprav *hribovci*, in če rečem *hribovci*, mislim na poseben tip ljudi, malo omejenih, v vseh ozirih omejenih, mentalno in gospodarsko, no, in so takšni enostavni, da ne uporabim slikovitejšega izraza, *hribovci*, pripeljali na semenj v dolino svojo kravo, in so rekli: *To je moja krava! Koliko mi pak daste zanjo?!*

SANDI

Ne razumem.

ČRTOMIR NOVAK

Tudi nisem pričakoval, da boste.

VESNA (energično)

Ja, očka, jaz sem *njegova punca*. In dosti o tem. Prav?

ČRTOMIR NOVAK

Prav. Se pa ne strinjam. Takšni sužnjelastniški odnosi, zaradi katerih se je aprila tisoč osemsto enainšestdeset tudi začela ameriška državljanska vojna, ki je enkrat za vedno...

Vesna prekine očkovo razpredanje.

VESNA

Prišla sva na obisk zato, da ti predstavim svojega prijatelja. Že po telefonu sem ti povedala, da sem spoznala ...

ČRTOMIR NOVAK

Mislil sem, da se hecaš, no!

VESNA

Nisem se *hecala*.

ČRTOMIR NOVAK (resno)

Vesna, a ni prezgodaj?

VESNA

Dvaintrideset let imam, oči!

ČRTOMIR NOVAK

Pa je vseeno prezgodaj. Lahko bi še malo počakala. Ne smeš bit nestrpna. Saj veš, kdor hiti, sebe prehiti. Ali kot so rekli modri Latini: *Seris venit usus ab annis*. Za tiste, ki ne razumejo latinsko: Izkušnje pridejo z leti. ... Vesnica, no, nikar ne hiti, boš že našla pravega. Boljšega!

VESNA

Sem ga že. Pravega in najboljšega!

ČRTOMIR NOVAK

Mislim, takšnega, ki ne zamuja, ki se ne tušira dvakrat, ki ne uporablja ženskih parfumov...

Sandi dvigne roko. Hoče biti duhovit.

SANDI

Oprostita, mogoče nista opazila, jaz sem še vedno tu ...

ČRTOMIR NOVAK (ostro)

Ki ne skače v besedo, kadar starejši govorijo.

SANDI

Oprostite.

VESNA

Očka, Sandi je moj prijatelj, moj fant in rada se imava.

Očka utihne.

Položi pijačo na mizo.

ČRTOMIR NOVAK

Vsak je sam svoje nesreče kovač.

VESNA

Oči, no!

Ata Novak se nekako le obrne k Sandiju.

ČRTOMIR NOVAK

Kako? Sa ... ? Sa ... ? Kako že? Kot neko sadje?

SANDI

Sandi.

ČRTOMIR NOVAK

Jasno. A ste vegetarijanec?

SANDI

Ne.

ČRTOMIR NOVAK

Mislil sem ... Sandi, sadje, zelenjava ... To gre skupaj.

SANDI

Sandi me kličejo prijatelji, bolj uradno pa sem ...

ČRTOMIR NOVAK (ga prekine)

A ni to žensko ime?

SANDI

Ne.

ČRTOMIR NOVAK

Tudi prav. Čeprav je čudno. No, kaj boste? Sandi? Najbrž sadni sok, Sandi? Joj, pa nimam nobenega sadnega soka pri hiši! Samo viski. Ampak tega pa najbrž ne pijete, Sandi?

SANDI

Pijem.

VESNA (strogo)

Oči, če takoj ne nehaš, bova šla.

Trenutek tišine. Očku se zaiskri oko.

ČRTOMIR NOVAK

Oprosti, ljubica. Oprosti. Tako sem sam ... Odkar je naša draga mami ...

SANDI (hitro)

Moje sožalje.

VESNA

Mami je umrla pred petindvajsetimi leti.

SANDI (se zapleta)

Ja? Pa vseeno ... Človek ne pozabi tako hitro ... Sožalje ... Res.

ČRTOMIR NOVAK (ganjeno)

Zame je tako, kot da je še včeraj hodila tu. Še zdaj slišim njene copatke z belimi cofki, kako drsajo gor in dol pred mojo delovno sobo, gor in dol, gor in dol ... In kako me potem točno ob sedmih pokličejo k večerji: *Črtomir, večerja!* In vedno je bilo kaj toplega. Obara. Telečja. Kokošja juha. Šmorn. Z rozinami. V pečici popečen. Dobro je, če zvečer dobiš kaj toplega vase. Zdaj pa nič. Nič toplega. Samo samota. Hladna samota ... Nihče več me ne pokliče: *Črtomiiiiir! Če ne prideš takoj k večerji, bom stran vrgla!* Zato me včasih zvije in sem malo...

VESNA

Hudoben.

ČRTOMIR NOVAK

Čisto mičkeno. Hudobčkan. Ne morem si pomagat.

VESNA (ganjena)

O, oči!

Vesna objame očka.

Kar nekaj časa sta v objemu.

Sandi stoji zraven. Ne ve, kaj bi.

Ko je objema med hčerko in očkom konec, očka zelo samozavestno pogleda Sandija, kot da je tekmoval z njim za hčerino naklonjenost in je zdaj končno zmagovalec (vsaj kar se dolžine objema tiče).

ČRTOMIR NOVAK

A potem boste viski, Sandi?

SANDI

Pa bi.

ČRTOMIR NOVAK

A z ledom, Sandi?

SANDI

Prosim.

ČRTOMIR NOVAK

Koliko, Sandi? Dve, tri kockice, Sandi?

SANDI

Ena bo dovolj.

ČRTOMIR NOVAK

Sem si kar misli, Sandi. Jaz pijem čisto. Moški pijemo brez ledu, Sandi.

VESNA (očetu)

A bi nehal?

ČRTOMIR NOVAK (nedolžno)

Kaj?

VESNA

S tem, *Sandi, Sandi, Sandi!*

ČRTOMIR NOVAK

Če pa je fantu tako ime, kajne, Sandi?

SANDI

Me ne moti. Kar kličite me tako.

ČRTOMIR NOVAK

Sandija ne moti! Si slišala! Ne moti ga, Sandija!

VESNA (se vda)

Jaz bom tudi viski.

Vesna vzame kozarec in si natoči.

ČRTOMIR NOVAK (presenečeno)

Vesna, ti piješ?!

VESNA

Včasih.

ČRTOMIR NOVAK

Ste jo vi navadili, Sandi?

SANDI

Tudi jaz bolj redko pijem. Tako da ...

ČRTOMIR NOVAK

Pričakoval bi, da se bo od vas navadila dobrih reči, Sandi. Če sta že prijatelja ... Ponavadi je tako. Razočaran sem, Sandi, zelo.

Vesna hoče končati pogovor, zato dvigne kozarec z viskijem, da bodo trčili v znak novega znanstva in prvega obiska.

VESNA

Na zdravje! Trčimo! Vesela sem, da ste se spoznala!

Tudi Sandi dvigne kozarec. Vesna in Sandi držita kozarce v zraku in čakata na očeta Črtomirja.

SANDI

Na zdravje!

Oče ne dvigne kozarca. Potisne roke globoko v žep.

ČRTOMIR NOVAK (resno)

Jaz pa nisem najbolj zdrav zadnje čase.

Tišina.

VESNA

Kaj pa ti je?

ČRTOMIR NOVAK

Ne vem. Želodec me boli.

VESNA

Preveč kave popiješ.

ČRTOMIR NOVAK

Pa glava.

VESNA

Predolgo bereš.

ČRTOMIR NOVAK

Zelo sem slab, res sem.

VESNA

Tako slab si, da ne moreš niti nazdravit mojemu prijatelju?

ČRTOMIR NOVAK (resno)

Ne bom več dolgo.

VESNA

To si že pred desetimi leti rekel.

ČRTOMIR NOVAK

Ja, takrat, ko si mi pripeljala pokazat tistega bogega Bogeca.

VESNA

Bogdana.

SANDI

Kaj slišim?

VESNA

Bogdan je pred leti umrl. Ti si pa še danes *zelo* živ.

ČRTOMIR NOVAK

H koncu grem.

SANDI (Vesni)

Bogdana? Nisi mi povedala zanj.

VESNA (Sandiju)

Za vsakega ti pa res še nisem utegnila povedat. Poleg tega je bila bolj kratka zveza.

ČRTOMIR NOVAK (jo skoraj zatoži)

Poročit sta se hotela.

VESNA (očku)

Pa si uspešno preprečil, dragi ati.

ČRTOMIR NOVAK

Če pa bogi Bogec ni imel pojma o Punskih vojnah!

SANDI (zase)

Mi je že jasno. Čisto vsak mora to *dat skoz*.

Trenutek tišine.

ČRTOMIR NOVAK (strogo)

Kaj ste rekli?

SANDI

Nič, nič. Vedno več podatkov ... Pa se čudim. Spoznavam in se čudim.

ČRTOMIR NOVAK (ostro)

Se mi zdi, da ste nenadoma postali malce preveč domači, Sandi!

SANDI

Oprostite.

Sandi dvigne kozarec.

SANDI

Na zdravje!

ČRTOMIR NOVAK

Nič na zdravje. Bolan sem. Bolnega človeka silite, da bi rekel, da je zdrav.

SANDI

To ne.

VESNA (pomirljivo)

Oči, na zdravje!

ČRTOMIR NOVAK (s strogostjo gimnazijskega učitelja)

Fant! Bi lahko stopili prosim malo z mano?

SANDI

Kam pa?

ČRTOMIR NOVAK

V mojo delovno sobo.

SANDI

Ne bi.

ČRTOMIR NOVAK

Kaaj? Sem prav slišal. Nobeden me še ni zavrnil. Vesna, slišiš, kako dela *ta tvoj novi vegetarijanec* s tvojim rodnim očetom?

SANDI

Nisem vegetarijanec.

ČRTOMIR NOVAK (se razburi)

Potem pa sadjar!

VESNA (milo)

Sandi, pojdi z njim. Prosim.

SANDI

Zakaj? Da me bo z ravnilom po prstih?

ČRTOMIR NOVAK

Kaj vas bom?

VESNA

Pogovorila se bosta kot mož z možem.

SANDI

Prav. Pa grem.

Sandi odloži kozarec.

SANDI

Za vami, gospod profesor!

ČRTOMIR NOVAK (trmasto, zelo)

Ne!! Nočem več! Zdaj pa *jaz* nočem!

VESNA (Sandiju, očitajoče)

Vidiš, kaj si naredil?!

SANDI

Kaj sem pa naredil? Me pač ni takoj zanimala delovna soba tvojega očeta. Pa saj sem se potem premislil.

ČRTOMIR NOVAK

Nobenega spoštovanja. Če bi bili moj učenec, bi vas že zdavnaj poslal k ravnatelju. Ali pa v zadnjo klop.

SANDI

Hvala bogu, da nisem vaš učenec.

ČRTOMIR NOVAK (nenadoma)

Kdaj in kje je bil drugi kongres Svete alianse? In katere države oziroma kraljevine oziroma cesarstva so bila zastopana? No?

SANDI

Kaj?

VESNA (šepne)

Ljubljanski kongres, leta tisoč osemsto enaindvajset.

ČRTOMIR NOVAK (strogo)

Ne prišepetavaj! Ne veste? Jasno! Drugo vprašanje!!

SANDI (obupano)

A sem spet na maturi?

ČRTOMIR NOVAK

Naštejte mi vse Napoleonove vojne?

SANDI

Spet sem na maturi. To je môra!

ČRTOMIR NOVAK

Pojma nimate. Butec zagamani. Sedite! Nezdostno.

Sandi avtomatično sede.

SANDI (zase)

Ko se bom zbudil, bo vsega konec.

VESNA

Oči, pretiravaš.

ČRTOMIR NOVAK

Ne pretiram, samo preizkušam nivo splošnega znanja tvojega novega prijatelja. In povem ti, da tako pritlikavega védenja še nisem videl. Zelo sem razočaran, zelo zelo. Če mene vprašaš, se ne bi več dobival z njim.

VESNA

Očka, nič te ne sprašujem! Prišla sva samo na vljudnostni obisk. *Na obisk!* Si slišal?! Povabil si naju *na obisk*. In zdaj greva.

ČRTOMIR NOVAK (odločno)

Ti ostaneš tu! On pa naj gre.

Sandi vstane.

SANDI

Grem.

ČRTOMIR NOVAK

Tako je prav.

VESNA

Tudi jaz grem.

ČRTOMIR NOVAK

Kam?

VESNA

Domov.

ČRTOMIR NOVAK

In on?

VESNA

Tudi domov.

ČRTOMIR NOVAK

Potem pa naj gre naprej. Saj vendar nimata iste poti.

VESNA

Očka, prišla sva ti povedat, da *imava* skupno pot. Živiva skupaj. Že dva meseca.

Oče Črtomir ne more zapreti ust.

ČRTOMIR NOVAK

S Sadjarjem?

SANDI

Ja, z mano. Vaša hči živi z mano.

ČRTOMIR NOVAK

V njenem stanovanju?

SANDI

Ja, v njenem stanovanju.

ČRTOMIR NOVAK (plane)

A!!! Pa sem vas dobil! Potem živite *pri njej* in ne *ona z vami*. Morali bi reči: *jaz živim z njo*, ne pa: *ona živi z mano*. Zaradi takšnih teritorialne nedoslednosti so se začele mnoge velike vojne.

VESNA

Saj je vseeno. Pri meni, pri njemu, glavno, da sva skupaj in da se imava rada! Adijo, atek. Prideva na obisk, ko naju boš poklical in ko se boš drugače obnašal.

Vesna prime Sandija pod roko. Odhajata.

ČRTOMIR NOVAK (zakliče za njima)

Še eno vprašanje!

Obstaneta. Počasi se obrneta k očetu.

ČRTOMIR NOVAK

Za vas imam vprašanje, Sandi! Mar to pomeni, da spite z mojo hčerko?

SANDI

Ja.

ČRTOMIR NOVAK

V isti postelji?

SANDI

Ja, gospod profesor. Spim z vašo hčerko. V isti postelji.

ČRTOMIR NOVAK (dramatično)

Rem acu tetigisti!¹

SANDI

Ne uporabljam.

¹ Stvari si se dotaknil z iglo. Zadel si v živo.

Oče Črtomir se obrne na petah in odide v svojo delovno sobo ter zaloputne vrata za sabo.

SANDI

Se mi zdi, da sem ga užalil.

Vesna samo skomigne z rameni.

Potem odideta.

6. prizor

PRI VESNI IN SANDIJU

Sandi je oblečen, obleka, kravata ... Pripravljen na odhod. Malo je nestrpen, ker čaka. Hodi gor in dol po sobi.

SANDI (zakliče)

A si že?

Nobenega odgovora.

SANDI

Zamudila bova! Že zamujava!! Sva že zamudila!!!

Nobenega odgovora.

SANDI

Pol ure sem že oblečen. Zaspal bom.

Nobenega odgovora.

SANDI

Odselil se bom. Brez slovesa! Slišiš?!

Sandi zakriči.

SANDI

Umiraaaam!!

V prostor pokuka Vesna.

VESNA

Si kaj rekel?

SANDI

Rekel sem, da zamujava, da čakam, da se bom odselil, da umiraaaam. Samo to.

VESNA

Tremo imam.

Vesna skoraj steče do Sandija in mu čisto blizu približa svoj obraz.

VESNA

Poglej!

SANDI

Gledam.

VESNA

In?

SANDI

Zelo lep obraz imaš. Tudi zato sem se zaljubil vate.

VESNA

Trepalnice!

SANDI

Imaš jih, ja. Tudi trepalnice imaš. Popolna si.

VESNA

So predolge? A me naredijo preveč zafnano?

SANDI

Sploh ne.

VESNA

Me postarajo?

SANDI

Ne. Pomladijo!

VESNA

A sem takšna kot *ena poceni ženska*?

SANDI

Kje pa! Oblečena v trepalnice si še bolj spodobna.

VESNA

Prav imaš. Takoj jih bom dala dol.

Vesna odhiti v kopalnico.

Sandi nestrpno hodi sem in tja.

SANDI

Ne bi rad zamudil. Saj veš, kakšne je počel tvoj očka. Pa sva zamudila samo pol ure.

VESNA (iz kopalnice)

Sedeminštirideset minut.

SANDI

No, ja!

VESNA (iz kopalnice)

Ne morem neurejena tja!

SANDI

Tudi jaz imam tremo.

Iz kopalnice priteče Vesna, takoj pomoli svoje roke Sandiju pod nos.

VESNA

Pa to?

SANDI

Super! Nežne. Krasne. Dolgi prsti.

VESNA

Nohti!

SANDI

Tudi nohti. Prekrasni. Moj najljubši del.

VESNA

Umetni so.

SANDI

Res? Prisegel bi ...

VESNA

So predolgi?

SANDI

Zdaj, ko si me opozorila ...

VESNA

A so preveč izzivalni? Mislim, barva?

SANDI

Ah, kje pa!

VESNA

Prav imaš. Dol si jih bom populila.

SANDI

Au!

Vesna odhiti v kopalnico.

SANDI

Ne pretiravaj! Bodi takšna kot si. Naravna svetlolaska ...

Vesna se za hip vrne.

VESNA

Rjava sem.

SANDI

Kaj?

VESNA

Vse od šestega razreda si jih barvam. V resnici sem čisto navadna naravna rjavolaska. Ne mi rečt, da tega nisi vedel?!

Vesna zgine v kopalnici.

SANDI

Seveda sem. Jasno. Ha! Rjavolaske imam najrajši. Tudi zato sem se zaljubil vate.

VESNA (iz kopalnice, obupano)

Kakšen parfum naj vzamem! Jebemti!

SANDI

Samo ne vijolic. Tvoj očka je alergičen na njih.

VESNA

Zato, ker si bil *ti* z njim nadišavljen. Poleg tega mi ga je on poklonil.

SANDI

Ojej! Zakaj mi nisi povedala ...

VESNA

Nisem vedela, da boš nase zlil celo stekleničko.

Vesna se vrne v sobo.

VESNA

Ne bom vijolic. Nič ne bom.

SANDI

Mogoče res bolje.

VESNA

Krilo ali hlače?

SANDI

Krilo.

VESNA

Hlače bom.

SANDI

Prav.

VESNA

Kaj pa šminka?

SANDI

To kar imaš ponavadi. Svetlo roza. Mnjam, mnjam. Ima okus po vrtnicah.

VESNA

Brez bom.

SANDI

Imaš prav. Brez je najbolj seksi.

Vesna se skoraj razjoka.

VESNA

Ne pomagaš mi! Za vse sem sama! Kakšno bluzo? Dekolte ali z ovratničkom?

SANDI

Dekolte.

VESNA

Z ovratničkom.

Odhiti v kopalnico.

SANDI

Jaz sem bil tudi za vse sam ... Mislim, pri tvojem očku. Premalo si mi povedala. Premalo podatkov. Dobro, da je bil nekoč profesor zgodovine, to je okej, in da jo še danes ljubi, tudi to je okej. V tem mu pač jaz ne morem parirat. Na Elektro faksu smo zaradi elektrike zanemarili zgodovino. Smo pač specializirani. Da pa je tako noro ljubosumen na tvoje moške prijatelje, tega pa nisem ne vedel ne pričakoval! Kot nisem vedel za vse tvoje ... Hm. Fante. No, saj ni treba, da bi vedel za vse. Preteklost je preteklost, sedanjost pa sedanjost. Ampak, človek bi pa vseeno hotel vedet, kdo in koliko stanovalcev je bilo že prej v sobi, v katero se bo vselil. Že zaradi higiene. Če me razumeš? Pa ne, da bi primerjal sobo s tabo... Ah! Tremo imam in kar nekaj blebetam! Pa še rima se. *Rima štima*. Uh! Brez veze. Jaz sem bil vzgojen drugače. Hočem reči, bolj umirjeno. Najbrž zato, ker nisem imel očeta. Imel sem ga, ampak z mamico nista nikoli živela skupaj. Pravzaprav mi zanj sploh ni povedala. *Ni te vreden, sinko moj*, mi je rekla, ko sem jo vprašal, kje je moj ata in kakšen je in kaj dela ... *Jaz sem te rodila, in to je*

vse, kar moraš vedet, mi je še rekla, ko me je pospremila na vlak, s katerim sem se odpeljal na služenje vojaškega roka. Ja. Nisem poznal te moške plati. Zato pa sem bil tudi tako nespreten pri tvojemu očku. Mislil sem, da se šali, da je vse skupaj neke vrste profesorski humor. Pa ni bil. Moja mamica je bila zgolj vzgojiteljica v vrtcu. Tik pred penzijo je postala direktorica vrtca. To je bil višek in hkrati konec njene poklicne kariere. In vedno sva se hecala. In nikoli si nisva nič zamerila. Tudi v svojo sobo se ni zaklepala.

Vesna vstopi. Oblečena v zadržano siv hlačni kostim. Enostavna (pusta) pričeska, obraz nenaličen.

VESNA

Kaj praviš?

SANDI

O mamici sem pravil.

Vesna se zavrti.

VESNA

Kaj praviš o moji novi podobi?

Sandi gleda, potem si ganjeno pokrije obraz. Zdi se, da je zahlipal.

VESNA

Kaj je?

SANDI

Spomnila si me na podobo iz otroštva, pa me je ganilo.

VESNA

Na kakšno podobo ...?

SANDI

Podoba matere v okviru vrat, ki s tresočo in požrtvovalno roko prinese sinu skodelico kave ...

VESNA

O čem govoriš?

SANDI

Hecam se. Greva. Že zelo zamujava.

Vesna trikrat globoko vdihne, kot da se pripravlja, da bo skočila v globok bazen.

VESNA

Prav. Pejva!

SANDI (jo ustavi)

Še nekaj!

VESNA

Ja?

SANDI

Kadar ne boš vedela odgovora na vprašanje, kadar boš v zadregi, kadar se ti bo vse zdelo zelo zelo čudno ...

VESNA

Ja?

SANDI

Vedno začni govorit o poeziji. Si razumela? Karkoli, samo da bo poezija.

Vesna zmedeno prikima.

SANDI

Greva!

Odideta.

7. prizor

NA OBISKU PRI MAMI MAJDI

MAJDA GAŠPERŠIČ (resno)

Vas bom kar naravnost vprašala! (strogo) Kaj hočete od mojega sina?

Vesna je zmedena. Vendar ne dolgo. Samozavestno odgovori.

VESNA

Obožujem poezijo!

Obraz mame Majde se razjasni.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Res? O!! Jaz tudi! Če ne bi bilo poezije, Gregorčiča pa Aškerca, bi bilo naše življenje tako pusto! Veseli me, da se strinjate z mano. Sine, končno si si našel pravo prijateljico. Slutim da bova blazni frendici. Saj se reče tako? *Frendici*? Mladi uporabljate takšne besede. Tudi jaz jih uporabljam. Zato ker sem mlada po duši. Je tako, sine? Tvoja mamica je bila vedno z mladimi in za mlade. Vam je že povedal, da sem bila štirideset let v vrtcu?

Majda vstane in vzneseno zrecitira.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Gre po poti čez polje zeleno,

Anka mlada, dete zapuščeno.

Lahek kovček nosi v desnici,
z levoj solze briše si po lici.

Vesna poslušaj mamaj Majdo z odprtimi usti.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Poznate? Jasno, da poznate! Jaz jo obožujem. Veste zakaj? Ker sem bila jaz Anka. No, ime mi je Majda, ampak v resnici, kot socialna zgodba sem pa Anka. Tudi jaz izhajam iz revne družine in sem morala zgodaj od doma. Mama samohranilka, jaz samohranilka. Aškerčeva Anka sem, in tudi Seliškarjeva Anka partizanka! Vse to sem jaz.

SANDI

Mamica, to je Vesna ...

MAJDA GAŠPERŠIČ

Mi je že vse jasno! (recitira) *Prišla je Vesna mlada z bosimi nogami čez moje srce! Poznate?*

Vesna odkima.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Ne morete poznati. To sem jaz! Tudi jaz pišem. Pišem zase, ne za objavo. Objavljanje je tako kot prostitucija, če me razumete? No ... *Vesna* je v moji pesmi ime za pomlad, ne ime ženske. Jaz ne bi pisala o ženskah, niti o moških. Literatura je nekaj univerzalnega. Pišem o plodnem polju, o vroči zemlji, o divjem vetru, o razbrazdanih oblakih, o pustih vrtnih lopah, lesenih plotovih, o rokah, ki se tresoč stegnejo k marjetici, da bi jo odtrgale in poduhale ... Pišem pa tudi borbene pesmi. (recitira) *Pod hruško borec mlad leži. Sredi prsi se iskri mu kapljica krvi.*

VESNA

Lepo. Ste bili borka? Mislim, ste bili v vojni?

Mama Majda je kar malo užaljena.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Kaj res tako slabo zgledam?

SANDI

Mamica je rojena po vojni ... Leta tisoč devetsto pet ...

MAJDA GAŠPERŠIČ

Nikar ne govori, sine! Dama nikoli ne sme odkriti letnice svojega rojstva. Ampak, najbrž danes res slabo zgledam. Nisem se dobro našminkala. Zmanjkalo mi je rdeče šminke številka pet, pa sem vzela to roza, katero uporabljam zgolj za na pogrebe. Je tako žalostno rdeča. Se strinjate, da je roza barva, barva rahle žalosti? Žalosti, ki je bila nekoč vesela, se pravi živo

rdeča, zdaj pa je bleda. Obledela. *Rdeče veselje, ki je zadobilo bledico žalosti.* Kako sem to lepo povedala! Tudi to bi bila lahko pesem. Mejdun, karkoli rečem, se mi spremeni v pesem!

VESNA

Oprostite. Nisem vas hotela užaliti ... Mislila sem, ko ste pač napisali tisto ... borbeno pesem, da ste še iz vojne ...

MAJDA GAŠPERŠIČ

Pišem borbeno pesmi, kadar imam navdih. In zato, da negujem spomin na edino pravo herojstvo našega naroda.

SANDI

Mamica, ne bi o politiki, lepo prosim.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Zakaj pa ne? Politika je vsepovsod. Naše življenje je politika. Ko sem hotela spremeniti razmere v vrtcu, sem takoj naletela na politiko. Želela sem ustanoviti pevski zborček. So mi preprečili. Niso se strinjali s programom. Češ, da je pretežek. Zdaj mi pa vi povejte, gospodična Vesna, je pesem *Moj črni plašč, ki se mu smeje, ker bolečine moje ne umejete?* je to pretežka pesem za malčke? Vsi vejo, kaj je to plašč in kaj je to smeh, o bolečini jih bo pa življenje slej ko prej podučilo. No, kar povejte, so imeli prav, da so mi prepovedali ustanovitev pevskega zborčka *Revolucionarni čmrlji in čebelice?* Če ne bomo v pravem duhu vzgajali svojih otrok že v vrtcih in jasliah, nam bodo v tem krutem potrošniškem svetu podivjali. Prave vrednote se vzgojijo v vrtcih! Zato pa danes otroci segajo po gnijočih dobrinah kapitalistične družbe.

SANDI (vdan v usodo)

Prav imaš, mamica.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Ne mi govorit, da imam prav. Ko pa dobro vem, da misliš čisto drugače.

Majda se nenadoma zelo od blizu zazre v Vesnin obraz, kot da je tam nekaj zanimivega videla.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Vi se pa ne šminkate? Kako pa to?

VESNA

Ne vem.

SANDI

Saj se, Vesna se vedno šminka, samo danes ...

MAJDA GAŠPERŠIČ

Zaradi mene se niste našminkali! Imam prav? S svojo zadržanostjo ste me hoteli očarati? In s to nunsko opravo? Ste mislili, da mi boste bolj všeč?

SANDI

Mamica ...

MAJDA GAŠPERŠIČ

To se mi ne zdi *kul*. Saj rečete tako, *kul*, aneda?

VESNA

Ja, nekateri tako govorijo. Jaz ne. Mislim, sem druga generacija ...

MAJDA GAŠPERŠIČ

Jaz pa sem od vseh generacij! Štirideset let dela v vrtcu pomeni, da si vedno svež in mlad. Mlad po duši, ne po obleki. Obleka ni pomembna. Obleka nič ne pomeni. Obleka in šminka ne razkrivata pravega obraza duše. Obleka in šminka tudi nič ne skrivata.

VESNA

Se strinjam.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Kako se strinjate, če ste se pa oblekli kot nuna iz Velesovega? Ste hoteli z obleko prikriti svoje pravo bistvo? Ste mi hoteli zlesti v rit?

Vesna je v zadregi.

VESNA

Veste ... jaz ... Jaz ... Obožujem poezijo!

Sandi poskuša urediti stvari ...

SANDI

Mamica. Z Vesno sva prišla samo na obisk.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Sem opazila.

SANDI

Živela bova skupaj.

Mama Majda obmolkne. Informacija jo je zadela v živo. Potem se histerično zasmjeji. Na kratko. Ušlo ji je.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Ha! Jaz te nisem odgnala. Tvoja soba te še vedno čaka.

SANDI

Pravzaprav že živiva skupaj.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Lepo. Zelo lepo. Jaz se nikoli nisem spustila tako daleč. Mislim, da bi živela s kom. Se mi je zdelo prenevarno. Sama sem hotela vzgajati svojega sina. Ne pa tako kot nekatere tovarišice ... (Vesni) Ste noseči?

VESNA

Ne.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Zakaj pa potem silite mojega sina, da bi živel z vami?

VESNA (zmedena)

Mogoče se pa res spomnim ene pesmi od Gregorčiča.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Gregorčiča obožujem! Bil je tako čist človek. Kot gorski zrak! Ampak ne boste me speljali stran od mojega vprašanja. Zakaj silite mojega sina, da bi živel z vami?

SANDI

Ne sili me. Sam sem se odločil.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Pri meni nisi bil zadovoljen?

SANDI

Ja, bil sem, mamica ...

MAJDA GAŠPERŠIČ

Kuhala sem ti. Vsak dan zajtrk, kosilo, večerjo, malico, če si bil vmes kaj lačen. (Vesni)

Upam, da znate kuhati?

VESNA

Mislim ...

MAJDA GAŠPERŠIČ

Znate ali ne znate, to je zdaj vprašanje. Jasno vprašanje terja jasen odgovor. Na nekatere reči se ne da odgovoriti kar z *nekaj vmes*. Znaš kuhati ali ne znaš. Nič *mogoče*, nič *mislim*, nič *na pol*, nič *včasih* ...

VESNA

Znam.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Kaj znate?

SANDI

Vesna odlično kuha.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Ja?

SANDI

Nikoli še nisem jedel tako dobrih špagetov z zelenjavno omako.

MAJDA GAŠPERŠIČ (užaljeno)

A da ne?

SANDI

Pa zrezek zna tudi fantastično speči.

MAJDA GAŠPERŠIČ

To zna vsaka. Kaj pa pecivo, slaščice. No?

SANDI

Zna. Zna!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Njo sem vprašala? Znete naredili *Crème brûlée*?

VESNA

Nisem še poskusila.

MAJDA GAŠPERŠIČ (zmagoslavno)

Ha!

SANDI

Palačinke zna narediti božansko!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Ko si bil majhen, sem ti jih pekla vsak večer. Samo ne reci mi, da si pozabil.

SANDI

Ne, seveda nisem pozabil.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Ko sva šla na Golico praznovati prvi maj, bilo je leta dvainsedemdeset, sem jih napekla trideset! Z različnimi nadevi. Deset z marmelado, deset s čokolado, deset pa s sardinami, z

ribjim nadevom. Tovariši se kar niso mogli odlepiti od najine košare. Celo slavnostni
govornik, pokrajinski sekretar in predsednik področne zveze delovnega ljudstva, se ni in ni
mogel najesti mojih palačink. Še domov z nama je šel. In prespal. Na kavču. Pa ne da si tudi
to pozabil!

SANDI

Nisem, mamica, zelo dobro se spomnim, kako je spal na kavču. Vso noč si ga hodila pokrivat.

MAJDA GAŠPERŠIČ (v zadregi)

Tega se pa jaz ne spomnim.

SANDI

Jaz pa zelo dobro.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Če imaš res tako dober spomin ... Potem pa povej, kakšno obleko sem nosila takrat? Na
Golici. Za prvi maj! Praznik delovnega ljudstva!

SANDI

Tega se pa ne spomnim.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Slišiš, Vesna! Vzgajaš človeka v poštenega in zglednega državljana, kuhaš mu, mu pereš, ga
izobražuješ ... Skrbiš, da ima vedno tople noge. A ste opazili, da ima Sandi kronično mrzle
noge? Zato sem mu vsak večer pripravila termofor. Ob štirih zjutraj sem mu prinesla pa
drugega. No, tako skrbiš zanj, ga učiš pesmi, Gregorčiča, Aškerca, Novljana in mnoge druge
velike poete, on pa potem vse pozabi. Vesna, vam rečem, tako je to z moškimi, sama
pozabljivost jih je, in površnost. Zato tudi nisem nikoli hotela živeti z nobenim. In tudi vam
svetujem: sami morate živeti! Samohranilke so bodočnost!

VESNA

Midva že živiva skupaj.

MAJDA GAŠPERŠIČ

To lahko popravita.

SANDI

Midva *rada* živiva skupaj.

MAJDA GAŠPERŠIČ

A potem *ste* noseči?

SANDI

Ni.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Ne vem, zakaj bi ženska želela živeti z moškim, če nima nekaj za bregom. Sem štirideset let preživela v vrtcu, zato vem, kdaj so ženske noseče. Imam nos. Sine, noseča je, pa ti tega še ni utegnila povedat. No, ste ali niste?

VESNA (ostro)

Mislím, gospa, z vsem spoštovanjem, da vas to čisto nič ne briga.

Vsi utihnejo.

Mamica Magda ne more verjeti, da je slišala kaj takega.

Sandi poskuša popraviti, kar se popraviti da.

SANDI

Pravijo, da bo danes dež.

Tišina.

SANDI

Ampak jutri, jutri bo pa spet sonce. O, ja!

Tišina.

SANDI

Z občasnimi padavinami.

Tišina.

SANDI

Sem pogledal na internetu. Je zelo zanesljiv. Mamica, morala bi si nabaviti enega ...

Tišina.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Boste pecivo? Sem vama ga spekla, ko mi je sine telefoniral, da bosta prišla na obisk. Mi ni bilo čisto nič škoda časa. Bom takoj ...

Mama Majda odide.

8. prizor

VESNA

Zajebala sem.

SANDI

Nisi. Mislím, si. Pa ne preveč.

VESNA

Rekel si mi, da je bila vzgojiteljica in da sta živela sama, pa sem mislila, da je bolj konservativen tip in sem se zato tako oblekla ... Nisem pričakovala, da bom naletela na še aktivno revolucionarko.

SANDI

Mamica ni slaba. Sploh ni slaba.

VESNA

Pojma nimam, zakaj sva še tu.

SANDI

Zato, ker je prav, da obiščeva najine sorodnike.

VESNA

Saj jih ne prosiva za dovoljenje!

SANDI

Gre samo za to, da se spoznamo in da se bomo lahko v deževnih nedeljskih popoldnevih obiskovali. Obiski so najbolj pristna komunikacija med sorodniki.

VESNA

Spoznali smo se, zdaj pa lahko greva.

SANDI

Še malo zdrži. Lepo te prosim ... Samo o poeziji govori, samo o poeziji, pa bo vse okej!

Mama Majda se vrne s pladnjem peciva.

9. prizor

MAJDA GAŠPERŠIČ

Vesna, boste poskusili?

VESNA

Z veseljem!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Lahko kar z roko zgrabite. Sem vajena, da segajo z roko po mojem pecivu. Ko je Sandi pripeljal svoje prijatelje iz kluba, vam je povedal, da je igral nogomet ...?

SANDI

Navijal sem.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Ne tako skromno, Sandi, tudi navijači so pomembni! Brez navijačev ne bi bilo nogometa. Je tako? Tako kot brez ljubiteljev poezije, ne bi bilo poezije. Tako, kot brez dobre kuharice, ni prijetnega doma. Ženska mora znati dobro kuhati. Vesna, kot sem slišala, odlično kuhate, kajne? Ali pa se motim?

VESNA (v zadregi)

Obožujem poezijo!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Ste že povedali. Res, da sem starejša generacija, nisem pa gluha. Kje sem že ostala ...? Aha! No, in Sandijevi prijatelji so kar z umazanimi rokami segli po pecivu. Res sproščeni fantje. Nobene punce ni bilo med njimi. Tako, da kar dajte! Kar z rokami! Kar *navalite*! Saj se reče tako, *navalite*, aneda?

VESNA

Bom raje s priborom.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Prav. Tudi prav. Za preproste ljudi je dovolj roka, za bolj fine pa srebrn pribor. Samo, da pri naši hiši nimamo srebrnega pribora. Saj bo navaden tudi dober?

Vesna molči in si na krožnik preloži kos rumenega peciva.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Tega pa najbrž ne znate narediti, kaj?

VESNA

Česa?

MAJDA GAŠPERŠIČ

Tega peciva. To ne zna vsaka. Za izvedbo tega recepta moraš pa biti tudi inteligenten. O, ja! Me je naučila naša kuharica v vrtcu. Moj Sandi obožuje to pecivo.

Tudi Sandi si je na krožnik položil velik kos peciva in ga zdaj jè slastno kot otrok.

VESNA

Mi boste dali recept. Mu ga bom tudi jaz kdaj spekla ...

MAJDA GAŠPERŠIČ (samoumevno)

Vam ne bo *ratalo*.

SANDI (s polnimi usti)

Zakaj pa ne? Vesna odlično ...

MAJDA GAŠPERŠIČ

Ja, ampak pecivo niso špageti z zelenjavo. O, ne, ne! Niso.

Vesna odloži. Nekako nima več apetita.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Kaj, a vam moje pecivo ni všeč?

VESNA

Ga bom vzela za sabo.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Ne vem, če ga bo še kaj ostalo. Sandi ga bo pohrustal. Kar pogledajte, kako z užitkom jè materino pecivo.

SANDI (s polnimi usti)

Obožujem ga!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Sandi, potem pa lahko malo zaležeš. Sem ti preoblekla posteljo. Vesna, vi boste pa počakali v dnevni sobi.

VESNA

Domov bova šla.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Saj vas ne odganjam, Vesna!

VESNA

Oba bova šla domov. K *nama* domov.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Sandi?

Sandi odloži krožniček s pecivom.

SANDI

Ja, mamica, skupaj stanujeva. Rada se imava. Poročila se bova.

Mamica se spet histerično zasmеji. Na kratko.

Vesna vstane.

VESNA

Lepo je bilo. Hvala za vse ...

MAJDA GAŠPERŠIČ (skoraj zakriči)

Povejte! Ste noseči ali niste!?

VESNA

Sem že povedala.

SANDI

Ko bova noseča, boš prva izvedela, mamica!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Dobro premislita! To ni tako enostavno. To je velika sprememba. Jaz vem. Sem dala to skozi. In ni bilo lahko.

SANDI

Mamica, ti si bila sama, midva sva dva.

MAJDA GAŠPERŠIČ (skoraj zajoka)

Kaj pa zdaj?!

SANDI

Še vedno si moja mamica. In potem boš tudi babica.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Preseliti se bom morala. To stanovanje je zame preveliko. Pa tako težko sem ga dobila. Kaj vse sem morala prestati, da si lahko ti dobil svojo sobo. Področni sekretar delovnega ljudstva mi je šel na roko. Preko vrste sem ga dobila. A zdaj ga pa naj zamenjam za manjšega!?

VESNA

Gospa, z vsem spoštovanjem ...

MAJDA GAŠPERŠIČ (takoj plane)

Kadarkoli rečete z *vsem spoštovanjem*, me potem zmerjate.

VESNA

Oprostite, to pa ni res!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Je res! Malo prej ste rekli: *Mislím, gospa, z vsem spoštovanjem, da vas to čisto nič ne briga.*

Tako ste rekli. Sem res malo starejša, ampak spomin pa imam! A veste, kako me je to prizadelo. *V živo me je!* Saj rečete tako, aneda?

VESNA

Nisem vas mislila prizadeti.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Rekli ste!

VESNA

Poleg tega s Sandijem še nisva tako daleč ... Zdaj se je preselil k meni, poskusila bova, če bo šlo. Prišla sva na obisk zato, da se spoznamo ...

MAJDA GAŠPERŠIČ (ji je jasno)

In da preverite genetiko?

VESNA

Kaj?

MAJDA GAŠPERŠIČ

Sem brala, da obstajajo ženske, ki zelo natančno preverijo partnerjevo družinsko deblo, tja do petega kolena, da se pozanimajo o boleznih, pa tudi o premoženju. Vam kar povem, da moj rod izhaja iz delavskega okolja, da smo v moji rodbini same samohranilke, in da smo na to ponosne!

VESNA

Potem pa ne razumem, zakaj vas tako skrbi. Končno bom samohranilka jaz, če se bo med nama s Sandijem kaj zalomilo. Poleg tega, o kakšni družini se sploh še nisva pogovarjala.

MAJDA GAŠPERŠIČ (plane)

Zdaj sem vas pa dobila!! Ne mislite resno! Sami ste se izdali! Prej ste rekli, da z mojim Sandijem še nista tako daleč. Zdaj pa, da se o *kakšni družini* sploh še nista pogovarjala. *Kakšni!* ste rekli, *kakšni družini*, zelo ironično je bilo to slišati iz vaših ust: *kakšni družini!* Sandi, ne bom šla v manjše stanovanje, soba te bo še naprej čakala.

SANDI

Mamica ...

VESNA (Sandiju)

Ne znaš nič drugega reči kot *mamica*?

SANDI

Če pa je ... moja mamica.

VESNA

Kaj sem pa jaz?

SANDI

Ti si pa moja punca.

Mamica se spet histerično zasmеji. Spet ji je ušlo.

VESNA

No!

SANDI

Kaj?

VESNA

Odloči se na čigavo stran se boš postavil.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Sandi!

VESNA

Sandi?!

SANDI

Kaj ... ? Pa ... Ne vem, zakaj bi se moral postavljati na kakršnokoli stran.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Sine, ne me razočarat.

VESNA

Sandi, pazi, kako se boš določil!

SANDI (odločno)

Nič se ne bom odločil!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Treba se je odločiti! V življenju je treba izbrati pravo stran. Mimogrede, gospodična: ste levičarka ali desničarka?

VESNA (ostro)

Odvisno. Pišem z desno, ampak udarim pa lahko tudi z levo.

MAJDA GAŠPERŠIČ (zakriči)

Napadla me je!

VESNA

Še ne.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Slišal si, sine! In ne boš nič reagiral?

VESNA (Sandiju)

Grem. Greš z mano?

MAJDA GAŠPERŠIČ

Sinko!

SANDI

Adijo, mamica. Pazi nase.

MAJDA GAŠPERŠIČ (obupano)

Jaz sem ti dala vse!

VESNA (odločno)

Jaz mu pa še bom!

Vesna pograbi Sandija pod roko in ga vleče ven.

SANDI

Mami, te pokličem ... Ne pozabit, jutri imaš zdravnika ..

Odideta.

Mama Majda sama.

Nekaj časa sedi, potem si naloži kos peciva na krožnik, z užitkom nabode košček in si ga zatlači v usta.

10. prizor

PRI VESNI IN SANDIJU

Vesna nataka Sandiju kavo v skodelico.

Sandi bere časopis.

VESNA

Eno kocko ali dve?

SANDI

Bom grenko. Hvala.

Sandi poskuša brati časopis.

VESNA

Včasih imam občutek, da niti kave ne znam več skuhat.

Sandi srkne.

SANDI

Krasno grenka je! Kako ti to uspe?

VESNA (samoumevno)

Ne dam sladkorja not.

SANDI

Čestitam!

Sandi poskuša brati časopis.

VESNA

Creme brulee se mi vedno spremeni v kupček svaljkov.

SANDI

Ne sekiraj se, saj tudi jaz ne vem, koliko je bilo Napoleonovih vojn.

VESNA

In pecivo je brez okusa.

SANDI

Super je bilo.

Sandi poskuša brati časopis.

VESNA

Zakaj si ga pa potem vrgel v smeti?

SANDI

Nisem.

VESNA

Sem preverila.

SANDI

Po smeteh brskaš?

VESNA

Po naključju sem pogledala.

SANDI

Pecivo je bilo super, ampak ga je bilo preveč. Pa malo je bil zažgan. Ob straneh.

VESNA

Lahko bi ga dala sosedom. Imajo otroke.

Sandi poskuša brati časopis.

SANDI (zase)

Tako super pa spet ni bilo.

VESNA

Slišala sem te.

Sandi ji pomežikne in se nasmehne.

SANDI

Preveč se sekiraš.

Sandi poskuša nadaljevati z branjem časopisa.

Čez čas ...

VESNA

Dvanajst.

SANDI

Kaj?

VESNA

Napoleonovih vojn.

SANDI

Nisem vedel.

VESNA

Spada v splošno izobrazbo.

SANDI

Mamica bi rekla, da creme brulee tudi.

Vesna razburjena vstane.

VESNA

Kako si lahko kar stal tam! (ga oponaša) *Ne vem, zakaj bi se moral postavljati na kakršnokoli stran.*

Sandi jezno odloži časopis.

SANDI

Kaj pa ti?! (jo oponaša) *Sandi, pojdi z njim. Pojdi z očkom v njegovo delovno sobo! Prosim, prosim!!*

VESNA

Nisi bil na moji strani.

SANDI

Seveda sem. S tabo sem šel domov, čeprav me je mamica prosila, da ostanem.

VESNA

Okleval si.

SANDI

Kaj pa ti? Ko me je začel zasliševati kot v kakšnem vojnem filmu, ko nacisti zaslišujejo člane odporniškega gibanja, si bila kar tiho.

VESNA

Prišepetavala sem ti.

SANDI

Pristala si na njegovo igro.

VESNA

Ti pa na mamičino!

SANDI

Tudi mene je prizadelo, ko si ji zabrusila, da je nič ne briga.

VESNA

In ti nisi z očkom hotel v njegovo sobo! Pa samo svoje knjige ti je hotel pokazat.

SANDI

Kako naj bi vedel! Mislil sem, da me hoče z ravnilom po prstih.

VESNA

Obupana sem.

SANDI

Jaz še bolj!

VESNA (skoraj zajoka)

H komu bova hodila na obisk?! In kdo bo prišel k nama na obisk! Brez obiskov bova umrla!

Sploh pa ob nedeljah.

SANDI

Midva sva pokazala voljo. Tvoj očka naju je pa nagnal.

VESNA

Kaj pa tvoja mamica! Obdolžila me je, da sem jo napadla.

SANDI

Tvoj *atek* me je pa ves večer zajebaval. Misliš, da nisem čutil. *Sandi, Sandi, Sandi, Sandi ...* pa sem potrpel, samo da ga ne bi užalil.

Vesna se žalostno sesede. Solze ji privrejo v oči.

VESNA

Samo njega imam. In on samo mene.

SANDI

Dvaintrideset let te je imel, naj te zdaj prepusti še komu drugemu.

VESNA

Pa saj sem pred tabo že imela kakšne fante! Si pozabil?!

SANDI

Žal nisem. V sanjah me preganjajo. Vsako noč bataljon nagcev teče čez najino posteljo.

Vesna se nasmehne.

VESNA

Tako si luštkan, ko si ljubosumen.

SANDI

Ti tudi, ko se jeziš.

Se zaljubljeno gledata.

SANDI

Tvoj očka je imel prav. Očitno me v otroštvu res niso dovolj hranili?

Jo poljubi.

Poljubita se. Strastno.

Za njunima hrbtoma se pojavi ata Črtomir.

11. prizor

ČRTOMIR NOVAK

Dober tek!

Sandi in Vesna se prestrašita. Planeta vsaksebi.

ČRTOMIR NOVAK

Vidim, da sem prišel na večerjo!

VESNA (presenečena)

Očka!

SANDI

Oprostite, nisem vas pričakoval tako kmalu ...

ČRTOMIR NOVAK

Sandi, če boste tako nadaljevali, čez teden dni ne bom več imel hčerke.

VESNA

Ati, kako si prišel ...?

ČRTOMIR NOVAK

Imam ključe. Si pozabila?

SANDI

Midva pa zvonec. Ste pozabili?

ČRTOMIR NOVAK

Kaj? Mi očitata, ker nisem pozvonil?

SANDI

Lahko bi naju zalotili ...

ČRTOMIR NOVAK (resno)

Pri čem pa?

SANDI (se poskuša pošaliti)

Kaj vem, pri sesanju dnevne sobe, na primer. Ha!

ČRTOMIR NOVAK

Ne razumem. Zalotil sem vas, ko ste hoteli požreti mojo hčerko. Ni že to dovolj hudo?

Sandi vstane.

SANDI

Vesel sem, da ste prišli na obisk!

ČRTOMIR NOVAK

Saj ste me povabili!

VESNA (presenečena)

Kaj?

ČRTOMIR NOVAK (Vesni)

Poklical me je in se mi opravičil.

SANDI

Vesna, hotel sem ti povedat ...

ČRTOMIR NOVAK

In me povabil *k sebi domov*. Pomisli, Vesna, rekel je, da me vabi, ko sem ga vprašal: *kam?* je rekel: *k meni domov* ... Malo čudno se mi je zdelo glede na to, da sem ti jaz kupil to stanovanje.

SANDI

Nisem tako mislil.

ČRTOMIR NOVAK (Vesni)

Če se mi ne bi tako lepo in od srca opravičil, ne bi prišel.

VESNA

Očka, jaz sem pa mislila, da si prišel, ker ti je žal, ko si se zadnjič tako grdo obnašal.

ČRTOMIR NOVAK

Jaz? Se ne spomnim, da bi se. Spomnim se samo tega, da me je Sandi užalil, ko ni hotel z mano v mojo delovno sobo.

SANDI

Mislil sem, da me boste z ravnilom.

ČRTOMIR NOVAK

Kako si lahko na kaj takega pomislil, Sandi! Miroljuben zgodovinar sem. Hotel sem se samo pogovoriti. To se je vselej izkazalo kot dobro. Vesnini fantje so se po pogovoru z mano vedno lepo obnašali.

VESNA

Čisto prestrašeni so bili.

ČRTOMIR NOVAK

Žal pa sem pri Sandiju zamudil. Če bi se prej pogovoril z njim, te ne bi kar naprej malical.

Vesna vstane in objame očka Črtomirja.

VESNA

Vesela sem, da si prišel na obisk. Drugič pa raje pozvoni.

ČRTOMIR NOVAK

Da vaju ne bom zmotil pri sesanju?

VESNA

Na primer.

ČRTOMIR NOVAK

Prav.

Sandi vstane.

Iz predala vzame lično zavito paketek.

SANDI

Jaz pa se opravičujem, ker sem zadnjič prišel brez darila. Izvolite!

ČRTOMIR NOVAK

Zame?

Ata Črtomir začne odvijati paketek.

VESNA (Sandiju)

Sandi, zlat si!

ČRTOMIR NOVAK

Ste ga sami zavili, Sandi?

SANDI

Sem.

ČRTOMIR NOVAK

Ne bi ga bilo treba tako zaplombirat, Sandi. Zavili ste ga, kot da je radioaktiven odpadek.

Ata Črtomir končno odvijte paketek. Knjiga.

ČRTOMIR NOVAK

Aleksander veliki.

SANDI

Mislil sem, da vam bo všeč. Glede na to, da ste zgodovinar.

ČRTOMIR NOVAK

Se vam zdi, Sandi, da premalo vem o Aleksandru velikem?

SANDI

Ne. Seveda ne.

ČRTOMIR NOVAK

Pa vam povem, da vem o njem vse.

SANDI

Seveda veste.

ČRTOMIR NOVAK

Zakaj pa potem ta knjiga? Ste me hoteli spet užaliti?

VESNA

Oči, lepo te prosim, ne začenjaj!

ČRTOMIR NOVAK

Dobil sem darilo in želim vedet, kaj so mi hoteli z darilom sporočit.

SANDI

Mogoče samo to, da je tudi moje ime Aleksander. Kličejo me pa Sandi.

Trenutek tišine.

ČRTOMIR NOVAK

Ha! Potem si domišljate, Sandi, da ste Aleksander veliki?

SANDI

Ne. Seveda ne.

ČRTOMIR NOVAK

No, tudi jaz imam darilo za vas!

Ata Črtomir potegne iz žepa podolgovat predmet, zaviti v roza papir in z roza mašnico na vrhu.

ČRTOMIR NOVAK

So mi zavili v cvetličarni. Rož pa nisem prinesel, Sandi. Moški si ne poklanjamo rož.

Sandi odvíja.

SANDI

O, saj ne bi bilo treba!

ČRTOMIR NOVAK

Ovojni papir in mašnico sem pa jaz izbral. Se mi je zdelo, da ti bo roza všeč.

Sandi odvíje paket. Ravnilo.

SANDI

Hvala. Ravno to sem potreboval. Ane Vesna, ravnila pa res še nimava.

ČRTOMIR NOVAK

Boste lahko kaj *malega* izmerili.

VESNA

Oči, sedi. Kava je skuhana.

Ata Črtomir sede.

ČRTOMIR NOVAK

Tako prinesem še eno skodelico.

Vesna steče po skodelico.**12. prizor****Sandi in ata Črtomir sama.**

ČRTOMIR NOVAK

Veš, zakaj sem te zadnjič povabil v svojo delovno sobo?

SANDI

Ne vem, ampak slutim, da mi boste povedali.

Ata Črtomir zagrabi Sandija za zapestje.

ČRTOMIR NOVAK (zelo strastno jezno)

Zato, da bi ti povedal, da si preveč domač, razumeš? Vse tisto izmenjavanje sline, pa objemanje, vse to mi gre blazno na živce. Kar pomeni, da mi greš *ti* na živce. Ljudje, ki nimajo pojma o Napoleonovih vojnah in Sveti aliansi, mi nažirajo jetra. Butec zagamani! Priselil si se k moji hčerki in zdaj misliš, da se boš lahko pasel po njenem travniku ...

SANDI

Ne razumem.

Ata Črtomir vedno močnejše stiska Sandijevo zapestje.

ČRTOMIR NOVAK

Jasno, da ne razumeš! *Hribovc!* Ti bom kar povedal! Hčerko mi hočeš izpriditi. Mi jo odtujiti. Se naseliti v njenem naročju, in stanovanju! Misliš, da sem slep?! Čisto nič mi nisi všeč. Niti atletski tip nisi. Plešast boš, v naši familiji pa imamo vsi lase. Goste lase. Zelo goste. Zamešal boš genetiko. Prodal moje knjige. Poneumil mi boš hčer. Misliš, da ne vem, da vas ne poznam, prisklednike?! Zato ti povem, kar naravnost, Sandi: če mi jo boš uničil, pokvaril, poteptal, razbil, poneumil, jo spraviš na svoj enostavni nivo, te bom stisnil v kot in ti odrezal jajca! Lahko pa preprečiš svojo kastracijo in se nemudoma skidaš stran. Kastracija ali ne kastracija? Dober izbor, ane? No, kaj praviš o mojem predlogu?

SANDI

Au!

ČRTOMIR NOVAK

Kaj?

SANDI

Roka. Zlomili mi jo boste.

13. prizor

Vesna se vrne s skodelico kave.

VESNA (zadovoljna)

A, se že držita za roke! Zbližala sta se! To me pa zelo veseli!

Ata Črtomir takoj spusti Sandijevo roko.

ČRTOMIR NOVAK

S Sandijem sva se pogovarjala o Aleksandru velikem.

SANDI

Tvoj očka mi je pravkar izdal skrivnost, kakšne pogovore je imel s tvojimi fanti v delovni sobi.

VESNA

Ja?

SANDI

In jasno mi je, zakaj so bili potem vsi tako prestrašeni.

ČRTOMIR NOVAK

Moški imajo med sabo pač moške pogovore. Če so pravi moški.

SANDI

Če so pravi moški, potem se na stara leta ne obnašajo kot prevarane najstnice.

ČRTOMIR NOVAK

Kaj hočeš s tem povedat, Sandi?

SANDI

Pa ti, Črtomir?

ČRTOMIR NOVAK

Ne spomnim se, da bi se tikala.

SANDI

Jaz tudi ne. Pa me enkrat tikaš enkrat vikaš. Za zgodovinarja zelo zmedeno. Poleg tega si želim, da bi me klical Aleksander, tako kot mi piše v krstnem listu.

VESNA

Kaj vama pa je? Za minutko sem skočila ven pa sta že v vojni.

ČRTOMIR NOVAK

Aleksander! Ha! Aleksander je bil zmagovalec, osvajalec ...!

SANDI

Tudi jaz sem osvajalec. Osvojil sem vašo hčerko.

ČRTOMIR NOVAK

Sandi, ne izzivaj! Samo to ti rečem!

SANDI

Črtomir, pomiri se! To ti predlagam!

ČRTOMIR NOVAK (se zelo razburi)

Ne ti meni *Črtomir!*

VESNA

Zdaj pa dosti! Kaj se pa gresta?! Kako sta otročja!

SANDI

Jaz?

ČRTOMIR NOVAK

Jaz?

VESNA

Oba!

SANDI

Črtomir me žali!

ČRTOMIR NOVAK

Jaz nisem zate noben Črtomir, ampak gospod profesor Novak!

SANDI

Prav, ne bom te klical Črtomir, to bi bilo pa res preveč, glede na to, kolikor se spomnim, da se Črtomir ni ravno dobro odrezal. A ni bil izdajalec?

ČRTOMIR NOVAK

Jaz, izdajalec?

SANDI

Ne, pač pa Črtomir.

Ata Črtomir se zagrabi za srce. Začne težko dihat.

ČRTOMIR NOVAK

Vesna ... Srce me bo! Nisem zdrav zadnje čase.

VESNA

Sandi, pameten bodi! Lepo te prosim!!

SANDI

Okej, okej. Prav. Se opravičujem. Razburjen sem. Zaneslo me je. Pametnejši popusti.

ČRTOMIR NOVAK

Hočeš reči, da jaz nisem pametnejši? Jaz sem doktor historičnih ved!

SANDI

Jaz pa doktor za električno.

ČRTOMIR NOVAK

Električar!

SANDI

Elektroinženir.

ČRTOMIR NOVAK (trmasto)

Električar!!

SANDI

Načrtujem turbine in hidroelektrarne. Brez mene in meni podobnih bi vi in vam podobni študirali Napoleonove vojne v črni temi.

VESNA

Sandi!

Ata Črtomir trmasto cepeta.

ČRTOMIR NOVAK

Električar!! Električar!! Električar!!!

VESNA

Oči!!

ČRTOMIR NOVAK

Električarja si dobila! Vesna, razočaran sem!

Vesna vrže skodelico ob tla. Skodelica se razleti na drobne koščke.

VESNA

Takoj nehajta! Takoj!!

Zvonec pri vratih.

Zvoni.

14. prizor

Zvoni.

SANDI

Zvoni.

VESNA

Slišim.

Zvoni.

ČRTOMIR NOVAK

Pričakujeta obisk?

VESNA

Ne.

SANDI

Je eden več kot preveč.

ČRTOMIR NOVAK

Si slišala, Vesna! *Eden več kot preveč!* Nisem zaželen v stanovanju lastne hčerke, za katerega sem deset let odplačeval kredit. Tako kot Sokrat. Leta tristo devetintrideset pred našim štetjem so ga hoteli izgnati iz rodnega mesta. Pa je raje popil trobeliko!

VESNA (ostro)

Nehaj! *Dost te mam!*

ČRTOMIR NOVAK (patetično, pa tudi prizadeto)

Et tu, Vesna?

Zvoni.

Zvoni vztrajno. Nikakor ni slišati, da bi obisk odnehal.

ČRTOMIR NOVAK

Ne boš odprla?

VESNA

Bom.

Že hoče oditi k vratom.

VESNA

Ampak, če me za hip ne bo tu, se bosta pobila med sabo.

SANDI

Grem jaz.

ČRTOMIR NOVAK

Ja, Sandi naj gre!

VESNA

Ne. Očka, ti pojdi odpret!

ČRTOMIR NOVAK

Zakaj pa jaz?

VESNA

Če gre Sandi, te bom morala poslušat.

ČRTOMIR NOVAK

Če mene ne bo tu, ti bo pa bog ve kaj natvezel! Poznam jaz take!

VESNA (strogo)

Očka!!

Zvoni.

ČRTOMIR NOVAK

Grem. Ti se pa kar pomeni z njim! Takole delat s starejšim intelektualcem. Električar!!

VESNA

Ata!!

ČRTOMIR NOVAK

Grem, grem.

Ata Črtomir se odvleče iz sobe.

15. prizor

Vesna in Sandi sama.

VESNA

Kaj ti pa je?

SANDI

On je začel!

VESNA

Starejši je. Lahko bi popustil.

SANDI

Pojma nimaš, kaj mi je razlagal!

VESNA

Izzval si ga s tisto knjigo!

SANDI

Jaz? Kaj pa njegovo ravnilo? (oponaša očka) *Da si boste lahko kaj malega izmerili.* Kaj misliš, kaj naj si po njegovem izmerim?

VESNA

Znorela bom.

SANDI

Sprijazni se, da k njemu ne bova hodila na obiske. In on ne k nama! Smo pač nekompatibilni.

VESNA

Jaz sem se do zdaj z njim odlično razumela.

SANDI

Vse fante ti je odgnal. Zato si pa pri dvaintridesetih še vedno sama.

VESNA

Kaj?

Sandija je zaneslo. Žal mu je.

SANDI

Oprosti, oprosti ... Razburil me je. Povabil sem ga, se mu celo opravičil, pa nisem imel za to posebnega razloga, rekel sem mu, *pridite, lepo prosim, pridite k nama na obisk* ... Sem mislil, da se bomo, ne spoprijateljili, ampak vsaj uskladili svoje električne naboje, se nevtralizirali ...

VESNA (ga prekine)

K meni na obisk. Ne k nama! Lahko bi rekel: K vaši hčerki na obisk! Ne pozabi, da je stanovanje moje in da si se ti priselil k meni.

SANDI

Kako naj to razumem?

Trenutki tišine.

Tudi Vesno je zaneslo. Žal ji je.

VESNA

Oprosti ... Tudi jaz sem razburjena. Razbila sem mamino šalčko.

Ata Črtomir se vrne.

16. prizor

ČRTOMIR NOVAK

Ena gospa je prišla na obisk. Sandija išče ...

Vehementno vstopi mama Majda Gašperšič.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Sem se kar *naslikala!* Saj mladi rečete tako, *naslikala*, aneda?

SANDI

Mamica!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Imela sem slabo vest. Vesna, recepte sem ti prinesla. Sem slišala, da se ti je *Crème brulée* spremenil v knedlasto packarijo.

VESNA (presenečena)

Sandi?

SANDI (se opravičuje)

Vsak dan se slišiva, pa sem ji mimogrede omenil.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Vesna, ni treba, da te je sram! Če ne znaš tako dobro kuhat kot jaz, ni nobena sramota. Znaš pa zato kaj drugega. Sandi mi je rekel, da si medicinska sestra. Zelo lep poklic. Škoda, da nisi zmogla končati medicine. No, skratka, nekateri smo specialisti za *Crème brulée* in podobne slaščice, drugi znate pa predreti gnojni tur in obvezati palec na nogi, aneda?!

Ata Črtomir se odkašlja.

VESNA

Gospa, naj vam predstavim mojega očka!

MAJDA GAŠPERŠIČ

A! Profesor zgodovine Črtomir Novak!

ČRTOMIR NOVAK (zadovoljen)

Me poznate?

MAJDA GAŠPERŠIČ

Stara tečnoba, ki vabi mlade fante v svoj kabinet!

ČRTOMIR NOVAK

Prosim lepo?!

SANDI (šepne)

Mamica!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Sandi mi je vse povedal o vas! Kako se spoznate na Napoleonove vojne in da ste, odkar vam je pred petindvajsetimi leti umrla žena, čisto sami in zato *majčkeno hudobčkani*.

VESNA (Sandiju)

Sta pa imela temeljite telefonske pogovore. Kdaj, če smem vprašat? Ko sem spala?

MAJDA GAŠPERŠIČ

Sandi vsak dan pride k meni na hitro kosilce.

SANDI

Mamica ...

MAJDA GAŠPERŠIČ

Tudi zato sem se oglasila, da ti prinesem en kupček receptov. Ne morem mu vsak dan kuhat. To ne gre, če zdaj živi s tabo. Ti bom pomagala, da boš lahko za moža kdaj pa kdaj tudi kaj skuhala.

ČRTOMIR NOVAK

Moja hčerka zelo dobro kuha.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Vem, ja. Špagete z zelenjavno omako.

ČRTOMIR NOVAK

Poleg tega, če sem prav slišal ... Rekli ste: *za moža*. Povedati vam moram, da moja hči ni poročena s tem ... s tem fantom.

MAJDA GAŠPERŠIČ

To je samo še vprašanje časa.

SANDI

Mamica, lepo te prosim ...

MAJDA GAŠPERŠIČ

Sam si mi rekel! (profesorju Črtomirju) Moj sin ima velike načrte z vašo hčerko. *Hudo, hudo!* (se obrne k Sandiju in Vesni) Saj mladi rečete tako, *hudo, hudo*, aneda?

VESNA (Sandiju)

Vidim, da z mamico zelo intenzivno komunicirata.

SANDI

Ah! Človek reče to in ono. Ob kavi.

VESNA

Slišim, da ob vsakodnevnem kosilcu. A res tako slabo kuham?

MAJDA GAŠPERŠIČ

Vesna, ne morem se premagat, da ti ne bi izdala še ene skrivnosti ...

VESNA

Kaj? Da sem zažgala pecivo in da smo že dvakrat klicali gasilce.

MAJDA GAŠPERŠIČ

To vem, ja. Ampak ni to. (zaupno) Moj Sandi na skrivaj zbira kataloge za opremo otroške sobe. Jaz mu jih pa nosim. Pa še nekaj ...

Sandi ne ve, kako bi prekinil mamičino razkrivanje skrivnosti, zato hitro vstane in začne recitirati.

SANDI (zrecitira)

Komu li kupuješ venček s cvetic,

komu ta prstanek zlati?

Mami Majdi se zjasni obraz v nepopisnem navdušenju. Zanosno nadaljuje z recitacijo.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Povesila kodrasto témence je,

nasmehnila se, zarudela,

pospravila svatovsko brémence je,

iz izbe je tržne zletela.

ČRTOMIR NOVAK (nič ne razume)

Kaj se pa tukaj dogaja?

SANDI

Mamico lahko utišaš samo s poezijo.

MAJDA GAŠPERŠIČ (navdušeno)

Simon Gregorčič! Moj najljubši! Njegove svatovske so najlepše. Jih znam vse. Iz glave jih znam. Če hočete ...

VESNA

Hvala, gospa ... Lepo lepo prosim!

MAJDA GAŠPERŠIČ

In ne kliči me gospa. Kar Majda mi reči! A je prav? In na poroki bom jaz pekla pecivo. Da se ne boš ti sekirala. Pa povabljeni bojo tudi bolj zadovoljni. Zdaj sem se že sprijaznila, da sta skupaj. Čas nas samohranilk je najbrž za vedno minil. Zdaj se radi poročate samo zato, da se lahko kasneje ločite. Je tako? Ločenke so zdaj *in*. Včasih smo bile pa samohranilke *in*.

Emancipiranke. S takšnim stanjem sem se sprijaznila. Kaj čem. Treba je naprej s časom!

Ampak tvojo sobo, Sandi, bom pa še nekaj let šparala. *Ziher je ziher*. Saj se reče tako, aneda?

VESNA

Gospa ... Majda ...

MAJDA GAŠPERŠIČ

Majda Gašperšič se kličem, če mogoče profesor Novak še ne ve.

Mama Majda zagradi profesorja pod roko in se z njim začne sprehajati kot po promenadi.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Ti lahko rečem kar Črt? Črtomir je tako dolgo. In Črtomir je bil tako slab značaj. Izdajalec. Izdal je svoje in pobegnil. To je tako, kot da bi danes prestopil v drugo stranko. (zanosno recitira)

Leži kristjanov več od polovice,

med njimi, ki so padli za malike,

Valjhun zastonj tam išče mlado lice,

njegà, ki kriv moritve je velike.

Tako da te bom raje klicala kar *Črti* ali pa profesorček. Kadarkoli bi te poklicala Črtomir, bi se spomnila na izdajalca.

ČRTOMIR NOVAK

Potem ste mu vi povedali za Črtomirja?

MAJDA GAŠPERŠIČ

Potožil mi je, da ga zaradi imena zajebavaš, pa sem rekla: *Ti mu pa povej, da je Črtomir* začetnik nacionalnega izdajstva, ki se je po njegovem vzgledu razbohotilo še posebej v zadnji vojni, ki pa se je, vemo kako končala. S porazom Črtomirjev oziroma izdajalcev.

ČRTOMIR NOVAK

Gospa ...

MAJDA GAŠPERŠIČ

Kar Majda me kliči! Majda Gašperšič.

ČRTOMIR NOVAK

Kar se izdajstva tiče, se pa ne morem povsem strinjati z vami.

VESNA (Sandiju)

Jaz pa ne v zvezi s poroko.

SANDI (Vesni)

Pa saj sva govorila o tem.

VESNA (jezno)

Mogoče kdaj, na hitrico. Ne pa zares. Poleg tega nisem vedela, da si taka čveka.

SANDI (ji vrne)

Jaz pa ne, da ti lastnina toliko pomeni!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Otroka, ne se zdaj kregat! To je rezervirano za nas odrasle.

ČRTOMIR NOVAK

Jaz bi samo nekaj pripomnil glede izdajstva. Moramo se vprašati, zakaj se je kakšna reč zgodila? Kakšne so bile okolnosti. Zgodovinski trenutek.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Kaj ti ni jasno, Črti? Meni je popolnoma. Eni so na pravi strani, drugi pa na napačni. In tisti, ki so na pravi, zmagajo. In zmagali smo!

ČRTOMIR NOVAK

O, to pa ni tako enostavno! Kdo je imel prav, bo pokazala zgodovina.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Samohranilke smo imele prav!

ČRTOMIR NOVAK

Ne razumem, kaj v najini diskusiji počnejo samohranilke?

MAJDA GAŠPERŠIČ

Samohranilke smo zakon! Same skrbimo za vse. Zase in za otroka. In zato svet pripada nam. Nobene pomoči ne potrebujemo. Zelo enostavno.

ČRTOMIR NOVAK

Kaj pa družina? Osnovna celica!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Otroka rodimo, peremo, kuhamo, skrbimo, hodimo v službo. Vse delamo, zato smo samohranilke osnovna celica. In pika.

ČRTOMIR NOVAK

Oprostite, oprostite! Kaj pa moški?

MAJDA GAŠPERŠIČ

Dokler ste sinovi, ste še kar *okej* ... saj se reče tako, *okej*, aneda? Ko pa malo odrastete, so same težave z vami. Nikoli ne vemo ali naj vam še šparamo otroško sobo ali ne. (Sandiju) Joj, Sandi, da ne bom pozabila ...

Mama Majda potegne iz svoje velike torbe termofor.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Sem ti prinesla tvoj najljubši termoforček. Gotovo ga pogrešaš.

ČRTOMIR NOVAK (razburjen)

Oprostite, oprostite, jaz sem za tradicijo! Za tradicionalne družinske vrednote! Za očeta in mamo!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Se na daleč vidi. Konservativec!! Ampak, razumem. Vse življenje si živel v vatki. Izkoriščal si žensko delovno silo.

ČRTOMIR NOVAK

Oprostite, oprostite.

MAJDA GAŠPERŠIČ

A znaš reči še kaj drugega kot samo *oprostite, oprostite*?

ČRTOMIR NOVAK (vedno bolj razburjen)

Nezaslišano, nezaslišano!

VESNA

Lepo vaju prosim, nehajta!

SANDI (obupan)

Mamica, kaj pa Aškerc ...? *Brodnik* je krasna pesem.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Pusti Aškerca, zdaj moram zgodovinarja poučit o dialektičnem materializmu.

ČRTOMIR NOVAK (zmagoslavno)

Saj sem vedel! Levičarska zasvojenka!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Prav nobena zasvojenka! Ampak samohranilka! Ponosna samohranilka in emancipiranka!

Vesna poskuša spraviti pogovor v druge vode.

VESNA

A bosta kavo? Lahko jo še skuham?

MAJDA GAŠPERŠIČ

Pa ti bo ratalo?

SANDI

Kava ji vedno rata.

VESNA

Ne me žalit, lepo prosim.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Ne žalim, samo sklepam. Gleda na izkušnje, ki jih imaš s *Crème brulee*jem.

ČRTOMIR NOVAK (bojevito)

Kdor žali mojo hčerko, žali mene!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Kaj se pa ti oglašáš, Črti? Še drugih reči nisva razčistila.

ČRTOMIR NOVAK

Midva sva na različnih bregovih, že vidim.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Ne mi govorit o bregovih, saj nisi ribič!

ČRTOMIR NOVAK (pedagoško patetično)

Zgodovina je resnica!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Če opazuješ svet iz delovne sobe ven, potem resnice sploh ne vidiš. Če pa živiš polnokrvno življenje, tako kot sem ga jaz in vsa moja žlahta samohranilk, potem ti je resnica mnogo bolj jasna!

VESNA

Zdaj pa dosti!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Nikoli ni dosti, kadar imaš opravka s kabinetnimi tipi. Treba jih je potegniti ven iz kabineta, če jim hočeš rešiti življenje. Pravkar rešujem življenje tvojemu očetu.

ČRTOMIR NOVAK

Kaaaaj?

MAJDA GAŠPERŠIČ

Življenje ti rešujem, Črti! Pojma nimaš, kaj je to zgodovina!

ČRTOMIR NOVAK (se resno razburi)

Prmejnahamol!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Prmejnahamol! To je pa precej starinsko, aneda?

ČRTOMIR NOVAK

Mene poučevati o zgodovini! Nezaslišano!

MAJDA GAŠPERŠIČ

O življenju, Črti, o življenju!

ČRTOMIR NOVAK

No, pa mi povej, Majda, kdaj točno je umrl Napoleon? Samo to mi povej!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Petega maja tisoč osemsto enaindvajset! To je vedela tudi naša kuharica v vrtcu!

ČRTOMIR NOVAK (panično)

Kaj pa vojne ...? O Napoleonovih vojnah pa nimaš pojma! Ha! No, koliko jih je bilo? In kdaj so bile?

MAJDA GAŠPERŠIČ

O ne, zdaj mi boš pa *ti* odgovoril na vprašanje! Enkrat ti, enkrat jaz! Pošteno? Pošteno.

Sandi obupno poskuša mamu Majdo spraviti na drugačne misli.

SANDI

Gre po poti čez polje zeleno,

Anka mlada, dete zapuščeno ...

Mama Majda presliši sinovo recitiranje.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Povej mi, dragi moj zgodovinar, kje in kdaj se je začelo praznovanje osmega marca, svetovnega dneva žena, no?! Da slišim!

ČRTOMIR NOVAK

Ni problema, draga Majda Gašperšič, naletela si na zgodovinsko enciklopedijo v človeški podobi ...

MAJDA GAŠPERŠIČ

Dobro blago se samo hvali! Je rekla že naša kuharica! No?! Čakam!

ČRTOMIR NOVAK

Začel se je praznovati na pobudo nemške feministke Clare Zetkin in sicer ...

MAJDA GAŠPERŠIČ (ga prekine)

Bova kar nehala. Pojma nimaš! Začele so ga ruske žene zadnjo nedeljo v februarju leta tisoč devetsto sedemnajst. Čez štiri dni je bil ruski car prisiljen odstopiti in za tem je začasna vlada ženskam dala volilno pravico. Tako je to bilo! Samohranilke smo potem zmagale tudi v svetovnem merilu.

ČRTOMIR NOVAK

Za kuharico veš presenetljivo veliko!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Za vzgojiteljico! Lepo prosim! Čeprav sem tudi dobra kuharica, kar tvoja hčerka nikoli ne bo.

VESNA

Zdaj pa ...

ČRTOMIR NOVAK

Tega pa ne prenesem, da žališ mojo hčerko!

VESNA

Protestiram!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Resnica boli.

ČRTOMIR NOVAK (zatrmari kot otrok)

Tvoj električar, električar, električar, električar pa o ničemer pojma nima! In kar naprej se tušira in uporablja ženske parfume.

SANDI

To pa ni res!

VESNA

O, pa je! Mojega Diorja si nase zливаš.

SANDI

Samo enkrat.

MAJDA GAŠPERŠIČ (profesorju Črtomirju)

Tvoja hči pa se oblači kot nuna z Velesovega!

VESNA

To pa ni res!

SANDI

O, pa je! Tisti sivi hlačni kostim ...

VESNA

Samo enkrat!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Čudno, da jo je moj sine sploh opazil.

ČRTOMIR NOVAK (trmasto oponira)

Tvoj *sine* je pa prisklednik! Prisklednik! Prisklednik!! Naselil se je v *mojem* stanovanju, *mojem* stanovanju, *mojem* stanovanju!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Se ti vidi, Črti, da si bolj desen tip. Kar me čudi, glede na to, da si zgodovinar.

ČRTOMIR NOVAK

Pišem z desno! Kot ves civiliziran svet.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Jaz tudi! Ampak *srce* imam pa na levi!

ČRTOMIR NOVAK

Pa ste vseeno vse zajebali!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Kdo? Jaz?

ČRTOMIR NOVAK

Ti in tebi podobni!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Me samohranilke smo enkrat že zmagale v svetovnem merilu! Potem so se pa nenadoma pojavili takšni kot si ti in smo vsi skupaj naredili krepek korak nazaj!

ČRTOMIR NOVAK

Kakšen korak nazaj? Postavili smo reči na pravo mesto!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Ja? Iz ubogih hčerk boste spet naredili ženske sužnje. Revice mislijo, da se je treba poročiti za vsako ceno.

VESNA

Jaz nič ne mislim.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Mislite ne, pač pa to počnete. Nekoč pa ni bilo tako, bile smo samostojne. Same smo skrbele za vse.

ČRTOMIR NOVAK

Saj vem, kam ciljate. V obuditev tistih idej, ki so od drugod prišle k nam.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Od drugod? Oprosti, jaz sem avtohtona.

ČRTOMIR NOVAK

Gašperšič? To pač ni avtohtono. Se končuje na *ič*. Vemo od kod so tisti, ki se končujejo na *ič*.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Aja? Se ti zdi? Ti kar povem, da se grdo motiš. Gašperšič izhaja iz besede *gašper*, kar je lepo slovensko ime za majhno železno peč. Za pečko. *Gašperček*. Gašperšiči so bili vedno topli ljudje. Ob nas se lahko pogreješ. Mi smo *dom*. Novak, to pa *je* tujec. O ja! Novaki so tisti, ki so prišli na *novo*. *Novaki*. Zato pa vas je toliko *Novakov*. Tako ste bili nezanimivi, da so kar vsem rekli *Novak*.

ČRTOMIR NOVAK

Predvidevam, da ti je tudi to kuharica povedala.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Ne boš verjeli, res je. Kuharica mi je povedala.

ČRTOMIR NOVAK

Prav rad bi jo spoznal. Zelo izobražena kuharica.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Zdrava pamet! To, kar manjka takšnim ...

ČRTOMIR NOVAK (plane)

Kakšnim?

MAJDA GAŠPERŠIČ

No, takšnim, ki mislijo, da mora bit ženska doma, da se mora poročiti in da ne more skrbet sama zase in za otroka.

ČRTOMIR NOVAK (zarohni)

Družina je sveta!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Kaj *sveta*? Sveta krava?

SANDI (zmedeno)

Ne razumem, kako se je pa *krava* znašla v tej diskusiji?

MAJDA GAŠPERŠIČ

Sandi, pojma nimaš!

VESNA

Lepo vaju prosim, nehajta!

ČRTOMIR NOVAK (zelo borbeno)

Vesna, tiho! Zdaj gre zares! Majda hoče zrušiti moj svetovni nazor.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Je že zdavnaj na smetišču zgodovine!

Ata Črtomir in mama Majda zavzameta zelo borben položaj. Drug drugemu sta neizprosno naproti.

ČRTOMIR NOVAK

Tvoj sin pa hoče živeti na račun moje hčerke!

SANDI

Jaz nič nočem.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Sandi, tiho! Zdaj gre zares! (Črtomirju) Takšna podtikanja smo nekoč razreševali fizično!

Spomin je še zelo živ!

ČRTOMIR NOVAK

Kaj? Grozi mi! Ste slišali? Grozi mi s fizičnim napadom.

MAJDA GAŠPERŠIČ

In ne bo ostalo samo pri grožnjah! Samohranilke smo *polne fint* ... saj se tako reče, aneda?!

ČRTOMIR NOVAK (kriči)

Torej, vojna! Totalna vojna!

MAJDA GAŠPERŠIČ (kriči)

Naš narod je spet razklan na dvoje!

ČRTOMIR NOVAK (kriči)

Vesna, si z mano?

MAJDA GAŠPERŠIČ (kriči)

Sandi, ob strani mi stoj!

Vesna stopi do vrat in jih na stežaj odpre.

VESNA

Ven!

ČRTOMIR NOVAK

Kaj?

Sandi se pridruži Vesni.

SANDI

Tudi ti, mamica!

Mamica se histerično zasmehi. Na kratko.

VESNA

Dosti je obiskov!

Mama Majda in ata Črtomir se malce pomirita.

Trenutek tišine.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Ampak ... Rekel mi je, da sem alkoholičarka!

ČRTOMIR NOVAK

Zasvojenka!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Kar je isto.

Vesna jima pokaže vhodna vrata.

VESNA

Tam so vrata!

Tudi Sandi jima pokaže vhodna vrata.

SANDI

Za oba!

Trenutek tišine.

ČRTOMIR NOVAK

Rekla mi je, da sem *bolj desen tip*. Užalila me je v samo bistvo ...

VESNA, SANDI (zelo energično)

Ven!

Trenutek tišine.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Greva Črtomir, vsi znaki kažejo na to, da tukaj nisva več zaželeni.

ČRTOMIR NOVAK (spravljivo)

Vesna ...

Vesna ga samo zelo strogo pogleda. Ata Črtomir utihne.

MAJDA GAŠPERŠIČ (Črtomirju)

Pejva! Te povabim na kavo, jaz *keširam*...

ČRTOMIR NOVAK

Gospa, z vami ne bom kave pil. Sva ideološko povsem narazen.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Tovariš, spet mešaš kavo in ideologijo!

Odhajata.

ČRTOMIR NOVAK

Ne ti men *tovariš!*

MAJDA GAŠPERŠIČ

Ne ti men *gospa!*

Na pragu se mama Majda še enkrat obrne.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Vesna, recepte sem ti pusti ...

Vesna jima pred nosim zaloputne vrata.

Tišina.

Sandi in Vesna si oddahneta. Gledata se.

Čez čas.

VESNA

Nocoj boš spal na kavču.

SANDI

To sem že jaz hotel predlagat.

Vesna prikima.

Odideta vsak v svojo sobo.

17. prizor

PRI VESNI IN SANDIJU

Prazna soba. Na kavču in na mizi odprta kovčka. Nikjer nikogar.

Pride Sandi, v rokah ima brisači.

SANDI (zakliče v ozadje)

Brisači bom vzel. Dve. Prav?

Sandi zloži brisači v kovček.

Pride Vesna. V rokah ima še eno veliko brisačo.

VESNA

Na, še to vzemi! Za na plažo.

Sandi vzame brisačo in jo zloži v kovček.

VESNA

Kaj še?

SANDI

Ne vem.

VESNA

Knjige?

SANDI

Knjige.

Sandi odide po knjige.

Vesna pogleda v kovčka. Nekatero reči preloži.

VESNA

Očka sem klicala. Po tednu dni se mi je prvič oglasil. Pa ni imel časa. Sem ga vprašala: *A lahko pridem na obisk?* Je rekel: *Ne. Nimam časa. Raziskujem ...* In je odložil. Ni povedal, kaj raziskuje.

Sandi se vrne z naročjem knjig.

SANDI

Kaj si rekla?

VESNA

Očka nima časa zame.

SANDI

Mamica se mi tudi ne oglasi.

VESNA (ironično)

Ne hodiš več k njej na *lahka kosilca*?

SANDI

Ne. Odkar si se določila, da ne boš več kuhala in da bova raje jedla vsak v svoji službi, tudi maminih kosilc ne pogrešam več. Poleg tega ... Rekla mi je: *Ne hodi k meni na obisk.*

Pakiram. Pakira. S kuharico iz vrtca gresta v Grčijo. Radi bi obnovile spomin na vse tiste čudovite kipe, na metalce diska, atlete in atletinje ...

VESNA (ga prekine)

Na razvaline, skratka.

SANDI

Ja. Na razvaline.

Molčita nekaj časa.

VESNA

Nočeta več k nama na obisk. In nočeta, da bi ju midva obiskala. Užalila sva ju.

SANDI

Najprej sta onadva naju.

Sandi odloži knjige. V roki obdrži knjigo ...

SANDI

To knjigo si mi kupila za rojstni dan. *Zgodovina renesanse v slikah.* Nisem prebral.

VESNA

Rekel si, da si.

SANDI

Samo slike sem pogledal.

VESNA

Zlagal si se.

SANDI

Ja.

Knjigo odloži na mizo.

SANDI

Zdaj jo pa bom. Obljubim.

VESNA

Ni treba. Mislila sem, da vse moške zanimajo iste knjige kot mojega ata.

SANDI

Res jo bom prebral. Zdaj so počitnice in bom imel čas.

Gledata razpakirane kovčke.

VESNA

Kaj še?

SANDI

Ne vem. Čevlji, sandali, copati ... Vse je.

VESNA

Dežnik?

SANDI

Ja. Črn. Zložljiv.

VESNA

Ga grem iskat.

Vesna steče iskat.

Sandi sam. Poskuša zapret kovček. Ne gre. Sede nanj. Začne skakat po kovčku.

Vesna se vrne. Za njo ata Črtomir.

18. prizor

VESNA

Sandi! Obisk imava!

SANDI (presenečen)

O, gospod profesor!

ČRTOMIR NOVAK (spoštljivo)

Aleksander, pozdravljeni.

SANDI (ga v šali okara)

Spet niste pozvonili!

ČRTOMIR NOVAK

Ravno sem vstopil in v veži zagledal hčerko z dežnikom nad mojo glavo.

VESNA

Mislila sem, da si vlomilec. Še malo pa bi te mahnila.

Sandi še vedno sedi na kovčku in ga poskuša zapreti.

ČRTOMIR NOVAK

Gresta na morje?

VESNA (hitro)

Ja.

ČRTOMIR NOVAK

Potem sem vaju pa ujel zadnji hip. Mene tudi nekaj časa ne bo. Kakšnih deset dni ... Mogoče več. Kaj vem. Odvisno od vremena.

VESNA

A kam potuješ?

ČRTOMIR NOVAK

Ja.

VESNA

Kako pa to?! Vsa leta te ni bilo mogoče spraviti iz stanovanja. Če sem hotela, da bi šla na sprehod v park, je bilo to podobno selitvi narodov. Kaj se je zgodilo s tabo, očka?

ČRTOMIR NOVAK

Kaj pa naj bi se?!

VESNA

Da nisi mogoče zbolel?

ČRTOMIR NOVAK

Ni mi všeč, da si ironična. Odrasel in zdrav človek sem. Rad bi še nekaj doživel ...

SANDI

A niste še ne tako dolgo nazaj trdili, da je zelo slabo z vami?

VESNA

Ja. Da si zelo slab.

SANDI

Tako slabi ste bili, da niste mogli niti nazdravit z mano.

VESNA (oponaša očka)

Ne bom več dolgo. H koncu grem.

ČRTOMIR NOVAK

Takrat sem se pač tako slabo počutil.

VESNA

In zdaj se počutiš bolje?

ČRTOMIR NOVAK (navdušeno, kar žari)

Krasno se počutim! Enkratno! Raziskovat grem človeške začetke. Toliko tega je, kar sem zanemaril. Zanimal sem se samo za vojne, bitke, velike odločitve velikih mož ... Na umetnost sem pa pozabil. Na lepoto. Na slikarstvo, štukature, epiko, dramatiko vklesano v reliefe ...

VESNA

Na kiparstvo?

ČRTOMIR NOVAK

Ja, na kiparstvo še posebej! Na oblike in obline, na človeški lik, ki je bil vedno v ospredju in v imenu katerega so se pravzaprav pletli vsi zgodovinski dogodki. Figura Venere, pa tudi navadni ljudje ...

VESNA

Atleti ...?

ČRTOMIR NOVAK

In atletinje!

SANDI

Bosta kuharico tudi vzela zraven?

ČRTOMIR NOVAK

Kaj?

SANDI

Iz vrtca.

Ata Črtomir utihne.

V globoki zadregi je. Kot otrok, ki so ga ujeli na laži.

Vsi trije molčijo nekaj časa.

ČRTOMIR NOVAK

Kako pa vesta, da sva midva ...

VESNA

O, že nekaj časa sumiva, ane Sandi? Ko sem takrat, ko smo se skregali, čez nekaj dni šla k tebi ...

SANDI

Nisi mi povedala.

VESNA

Ti mi tudi nisi, pa si vsak dan hodil k mami na *lahka kosilca*. (očetu Črtomirju) No, ko sem te obiskala, ker sem imela slabo vest, sem videla ...

ČRTOMIR NOVAK

Kaj?

VESNA

Pladenj peciva, ki si ga na hitro pokrili s prtičkom.

ČRTOMIR NOVAK

Mislil sem, da nisi opazila.

VESNA

In *Creme brulee*. Prazna skodelica in zraven žlička.

ČRTOMIR NOVAK (občudujoče)

Odlično kuha.

SANDI

O, vem, ja.

ČRTOMIR NOVAK

Ko sta naju takrat nagnala, kar ni bilo lepo od vaju ... Sva z Majdko šla v kavarno. Hotel sem ji razložiti, kako je s Črtomirjem in njegovim izdajstvom. Nisem je prepričal.

SANDI

Jasno.

ČRTOMIR NOVAK

Sva pa zato popila kar nekaj kozarcev. Ker ... če človek debatira, postane žejen.

VESNA

Jasno.

ČRTOMIR NOVAK

Jaz sem pil kategorično belo. Ona pa striktno rdeče. Debata je bila seveda ustrezna. Preteklost razdeljena na belo in rdeče. Potem sem jaz po pomoti zamenjal kozarca in nenadoma sem pil rdeče. Ona pa belo. Nisem mogel verjet! Da sem se lahko tako spozabil! Potem sem se pa

hvala bogu spomnil, da je rdeče vino pravzaprav cviček iz dolenskega in mi je bilo malo lažje. Je pa zato Majdka čisto znorela. Rekla je, da če bi vedela, da pije izdajalski cviček, da bi potem iz ideoloških razlogov raje vodko naročala. Jaz sem ji očital, da meša konzumacijo vina z ideologijo in da je to itak največja težava slovenstva. Najbrž sva bila precej glasna. Natakarkar naju je prišel mirit. Meni se je pa nenadoma zdelo, da je natakarkar postal zelo ...

SANDI

Domač?

ČRTOMIR NOVAK

Ja, domač. Čeprav je Majdka kasneje rekla, da je bil čisto spodoben. Seveda ni imel pojma ...

SANDI

O Napoleonovih vojnah.

ČRTOMIR NOVAK

Niti malo. Potem pa je postal zares zelo neotesan. No, in ... Jaz sem mu nekaj rekel, se ne spomnim kaj...

VESNA

Butec zagamani?

ČRTOMIR NOVAK

Točno to! On pa je nekaj odgovoril, se ne spomnil kaj, in jaz sem odgovoril seveda nazaj, ne spomnim se kaj, in potem me je on zagrabil za ovratnik in me hotel odnesti ven, pa je Majdka posegla vmes, je rekla, da z njenim tovarišem že ne bo tako postopal, in mu je zbila zob.

SANDI (posmehljivo)

Ta ne bo več z mojo mamo češenj zobal.

ČRTOMIR NOVAK

Dokler mu ne uredijo novega mostička, sploh ne bo nič zobal.

Oba moška se privošljivo zarežita.

VESNA

In potem?

ČRTOMIR NOVAK

So naju nekako spravili iz kavarne in sva pri meni doma pila bratovščino ... In čez čas še spravo. Krasno sva se imela. Na koncu sem jokal. Zaradi spomina na našo mamo ...

VESNA

Si mislim, da ti je bilo zelo hudo.

ČRTOMIR NOVAK

No, in zdaj jo peljem v Grčijo. Ji bom pokazal zibelko demokracije.

SANDI

Mamica še nikoli ni bila v Grčiji.

ČRTOMIR NOVAK

Ve pa vse. Mislim, o grških bogovih, o grških atletih, metalcih diska ... S kuharico v vrtcu sta oboževali grško kulturo. Pa vidva? Sta že bila v Grčiji?

SANDI

Ne.

ČRTOMIR NOVAK

Pa bosta šla?

VESNA

Ja.

Ata Črtomir zagleda knjigo na mizi.

ČRTOMIR NOVAK

O! Nova knjiga? Smem?

Sandi mu da knjigo.

ČRTOMIR NOVAK

Zgodovina renesanse v slikah. Dobra?

SANDI

Slikovno gradivo je super. Posodim vam jo.

ČRTOMIR NOVAK

Res?

SANDI

Samo mi jo morate vrnit. Zelo dragocen spomin je.

Ata Črtomir si pogleduje knjigo.

VESNA

In kdaj bi nama blagovolila povedat?

ČRTOMIR NOVAK

Kaj?

VESNA

Da sta z Majdo par?

ČRTOMIR NOVAK

Zato sem pravzaprav prišel ... Če mi ne bi zdaj uspelo povedat, bi vama pa, ko bi se vrnila iz Grčije. Ampak, zdaj že tako vesta ...

SANDI

Mamico sem večkrat kar naravnost vprašal, kako je z vama, pa je takoj začela recitirat Gregorčiča.

ČRTOMIR NOVAK

Samo trenutek! Lepo prosim ...

Ata Črtomir odloži knjigo in odhiti iz sobe.

19. prizor

Vesna in Sandi sama.

VESNA

Sta se pa vnela, kaj? Stara dva.

SANDI

Nikoli jima ne bo dolgčas.

VESNA

Preveč sta si različna.

SANDI

Že če se lotita dnevne politike, jima ne bo zmanjkalo časa.

VESNA

Vesela sem, da očka končno vsak dan dobi kaj toplega vase.

SANDI

Jaz pa, da mamica lahko spet komu greje noge.

Trenutek razmišljujoče tišine.

VESNA

Misliš, da spita skupaj?

Sandi malo pomisli.

SANDI

O, to pa ne. Mamica ni takšna.

VESNA

Jasno, da ne. Tega moj očka naši mami ne bi nikoli naredil.

SANDI

Starši tega ne počnejo.

VESNA

Ne, ne. Samo prijatelja sta.

SANDI

Tovariša.

20. prizor

Ata Črtomir se vrne.

Pod roko drži mamo Majdo.

ČRTOMIR NOVAK

Zunaj me je čakala.

MAJDA GAŠPERŠIČ (ji je malo neprijetno)

Črti je hotel kar s svojimi ključi odklenit, jaz pa sem vztrajala, da naj pozvoni. In sva se tako na stopnišču malo pričkala. Potem pa je prišla mimo soseda in sem se z njo zapletla v pogovor. Črti je pa medtem na hitro odklenil in vstopil. Jaz sem nalašč ostala zunaj.

ČRTOMIR NOVAK

Blazno je trmasta.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Kdo to pravi.

ČRTOMIR NOVAK

Majda, otroka se odpravljata ...

MAJDA GAŠPERŠIČ

Na morje?

VESNA

Ja.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Midva bova tudi šla ...

ČRTOMIR NOVAK

Sem jima povedal.

MAJDA GAŠPERŠIČ

A za Moskvo tudi?

ČRTOMIR NOVAK

Ne, to pa še ne.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Črti me pelje v Grčijo pogledat zibelko demokracije, jaz pa njega v Moskvo pogledat Lenina.

SANDI

Jaz sem bil pa prepričan, da greš s kuharico gledat atlete.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Saj vem, sine ... Morala bi ti povedat, ampak obljubila sem mu, da bova skupaj obelodanila.

ČRTOMIR NOVAK

Ona je hotela že naslednje jutro, ko se je zgodilo ...

VESNA (resno)

Kaj se je zgodilo?

ČRTOMIR NOVAK

No ... je hotela vsem telefonirat, vaju zbuditi na vse zgodaj, vsem sporočiti, tudi kuharico je mislila poklicat ... Pa sem rekel: *Počakajva Majdka, za otroka je lahko to hud šok.*

Majda se zasmеji.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Ja, to je rekel! *Za otroka je lahko to hud šok!* (se smeji) Nisem mogla verjet! Sem mu takoj rekla: *Črti, a misliš, da najina otroka tega ne delata?*

SANDI (resno)

Česa ne delava?

MAJDA GAŠPERŠIČ

Sem se tako smejala, da sem skoraj s postelje padla. Tako je konzervativen ta naš profesor, da je to že prav hudo!

ČRTOMIR NOVAK

Z Majdka se sicer ne strinja v vsem, je pa zato zelo zanimivo. Kar naprej se nekaj konfliktnega dogaja. Tako kot v zgodovini.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Včasih diskutirava do treh ponoči.

ČRTOMIR NOVAK

Zadnjič sva pretiravala. Policijska patrolja je rekla, da naju bo aretirala, če bova še naprej tako glasna.

MAJDA GAŠPERŠIČ (se razburi)

O, to bi pa rada videla! Rada bi videla policista, ki bi samohranilki nataknil lisice.

VESNA

Lahko bi nama že takoj povedala ...

MAJDA GAŠPERŠIČ

Ja, kaj sva pa vedela, da se bova *res do konca vžgala ... Vžgala ...* saj se reče tako, aneda?!

Nisva bila čisto prepričana, če je zares ali samo malo flirtava.

SANDI (ogorčeno)

Flirtata?! Mamica! Ti?! Samohranilka!

MAJDA GAŠPERŠIČ

In ko mi je Črti pred vrati povedal, da že vse vesta, sem mu rekla: *Jasno, da vesta! Moj sin ni neumen.*

ČRTOMIR NOVAK

Moja hči tudi ne.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Oba sta pametna!

ČRTOMIR NOVAK

Po nama sta se vrgla!

Se gledajo nekaj časa.

Ne vejo, kaj bi. Nekakšna zadrega je med njimi.

Potem Majda šepne Črtomirju.

MAJDA GAŠPERŠIČ

A boš?

ČRTOMIR NOVAK

Ja, seveda. (Vesni) Vesna, ljuba moja ... Bi bila tako prijazna in mi nekaj pomagala ...

VESNA (ironično)

Kaj? Spakirat za v Grčijo? Ali za v Moskvo?

Ata Črtomir se odpravi proti veži.

ČRTOMIR NOVAK

Lahko greš prosim malo z mano?

VESNA

Kam?

ČRTOMIR NOVAK

Samo z mano pojdi. Prosim.

Vesna zavzdihne in gre.

Izgineta v veži.

21. prizor

Majda in Sandi sama.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Sinko ... Zdaj, ko sva sama ... Rada bi ti nekaj priznala.

SANDI

Spiš z očetom moje punce. Vem, ja.

MAJDA GAŠPERŠIČ

To že. No ... Ampak, ni samo to.

SANDI

Je lahko še kaj hujšega?

MAJDA GAŠPERŠIČ

Poročila sva se.

Sandi ne more zapreti ust.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Na poročno potovanje greva.

SANDI

V Grčijo?

MAJDA GAŠPERŠIČ

In v Moskvo.

SANDI

Ampak ... mamica ... Vedno si bila ponosna socialistična samohranilka ...

MAJDA GAŠPERŠIČ

Časi so se spremenili, ane? Kaj čem. Sem jaz kriva? Poleg tega je fant v redu.

SANDI

Fant?

MAJDA GAŠPERŠIČ

Ja, moj mož. Kar v redu je. Ima sicer grozne nazore. Ampak ga bom že spremenila. Socializma mogoče res ni več, ampak dialektični materializem je pa še vedno aktualen. Vse se spreminja. Ni hudič, da ga ne bom adaptirala. Če se v postelji dobro ujameva, se bova pa še na svetovno nazorskem polju

SANDI

Ne morem verjet! Moja mamica!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Pa kaj! Tudi jaz sem samo ženska!

22. prizor

V sobo prihiti Vesna. Za njo njen atek Črtomir.

VESNA

In to si mi moral na samem povedat!

SANDI (Vesni)

Tebi tudi?

VESNA

Zvlekel me je na hodnik in mi povedal, da je vremenska napoved zelo slaba.

MAJDA GAŠPERŠIČ (Črtomirju)

Potem nisi?

ČRTOMIR NOVAK (skesano)

Prehitro je bilo.

VESNA

Kaj? Za vremensko napoved?

MAJDA GAŠPERŠIČ (Sandiju)

Sandi, stranišče?

SANDI

V veži prva vrata levo.

MAJDA GAŠPERŠIČ (odločno)

Z mano greš.

SANDI

Na stranišče?

MAJDA GAŠPERŠIČ

Mi boš torbico držal. Alo!

SANDI

Mama!

MAJDA GAŠPERŠIČ (še bolj odločno)

Brez ugovora!

Mama Majda odvihra. Sandi zavzdihne in gre za njo.

23. prizor

Ata Črtomir in hči Vesna sama.

ČRTOMIR NOVAK

Vesna ... Moram ti nekaj povedat ...

VESNA

Nizek pritisk, za konec tedna pa padavine, v višinah nad tisoč petsto pa celo sneg. Si povedal.

Hvala.

ČRTOMIR NOVAK

Ne to.

VESNA

Kaj pa potem? Spiš z mamó mojega fanta. Je lahko še kaj hujšega?

ČRTOMIR NOVAK

Poročila sva se.

Vesna ne more zapreti ust.

ČRTOMIR NOVAK

Na poročno potovanje greva.

VESNA

V Moskvo?

ČRTOMIR NOVAK

Še prej v Grčijo. Naj najprej vidi prednosti demokracije.

VESNA

Same ruševine.

ČRTOMIR NOVAK

Tam se je začelo.

VESNA

Ampak ... očka ... Bil si tako ponosen vdovec! Kaj pa najina mamica?

ČRTOMIR NOVAK (se obotavlja)

Saj jo imam še vedno rad. Ampak, Vesna ... Razumi ... Spat pa ne morem več z njo.

VESNA (ne ve, naj bo presenečena ali ogorčena)

Očka!

ČRTOMIR NOVAK

Takšna so dejstva. Pa časi so se tudi spremenili, ane? Poleg tega je punca v redu.

VESNA

Punca?

ČRTOMIR NOVAK

Moja žena. Kar v redu je. Ima sicer grozne nazore. Ampak jo bom že spremenil. Je dovzetna za spremembe. Sem že začel. Počasi ... Najprej s sakralnimi objekti. Boš videla, na koncu jo bomo še krstili. Če se v postelji ujameva, se bova pa tudi ideološko, ane?

SANDI

Ne morem verjet!

ČRTOMIR NOVAK

Pa kaj! Tudi jaz sem samo moški!

24. prizor

Majda pokuka v sobo.

MAJDA GAŠPERŠIČ

A je šlo?

ČRTOMIR NOVAK (ponosno)

Povedal sem.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Bravo! (Črtomirju) No, vidiš, da ni bilo nič hudega. (Vesni) Bal se ti je povedat. Zdelo se mu je huje kot izdiranje modrostnega zoba.

Majda vstopi v sobi.

Za njo Sandi.

MAJDA GAŠPERŠIČ

No, tako. Jaz sem pa vmes še malo potrebo opravila.

Zdaj vsi štirje stojijo sredi sobe ...

Nezaupljivo se gledajo.

Majda in profesor Črtomir se primeta pod roko. Takšna sta kot na poročni fotografiji.

VESNA

Ja ... Kaj naj vama rečem. Čestitam.

SANDI

Jaz tudi.

VESNA

In hvala za zaupanje. Ker sta nama zaupala in naju obvestila o veseli novici. Kdaj bom dobila bratca?

ČRTOMIR NOVAK

Vesnička, ni treba da si hudobčakana. Ko prideva iz Grčije ...

MAJDA GAŠPERŠIČ

In Moskve.

ČRTOMIR NOVAK

Bomo naredili pravo ohcet!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Kuharica iz vrta bo pekla. Mi je obljubila.

ČRTOMIR NOVAK

Je bila najina priča.

VESNA

Res? A na naju pa nista pomislila? Mogoče bi pa midva lahko bila vajini priči. Končno sva vaju spoznala. Saj vesta ... Obiski, pa to.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Nisva vaju hotela vznemirjat. Vidva imata svoje probleme.

SANDI

Kakšne?

ČRTOMIR NOVAK

No ... Tako sta ... Majdka, pomagaj!

MAJDA GAŠPERŠIČ

Neodločna.

VESNA

Kaaaaj?

ČRTOMIR NOVAK

Ampak to je vajin problem. Mislim, problem vaše generacije. Bi, pa hkrati ne bi. Ane Majdka?

MAJDA GAŠPERŠIČ

Ja. O nekaterih rečeh ne mislite isto, pa ste prepričani, da je v tem vsa težava. Pa sploh ni. Če ne mislimo isto, je življenje še celo bolj zanimivo. Zdaj se pa morava res poslovit. Jutri odletiva.

ČRTOMIR NOVAK

Ne naju več zadrževat! Imava zelo natančno izdelan urnik.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Nocoj greva še na predavanje o *Nujnosti ponovne revitalizacije komunskih skupnosti*.

Odhajata.

Med tem ko odhajata, sta se razgovorila.

ČRTOMIR NOVAK

To je utopija. Zgodovina je pokazala, da so takšni projekti muhe enodnevnice ...

MAJDA GAŠPERŠIČ

Se ne strinjam! Komunške skupnosti so ideal sožitja. Ljudje živijo skupaj, hkrati pa so popolnoma svobodni.

ČRTOMIR NOVAK

O svobodi lahko govorimo šele takrat, ko je omejena.

MAJDA GAŠPERŠIČ

Ti si takšen konvencionalist!

ČRTOMIR NOVAK

Bi te rad videl, kako bi me pogledala, ko bi v komunski skupnosti plazil po kakšni drugi ženski.

ČRTOMIR NOVAK

Zavila bi ti vrat.

ČRTOMIR NOVAK

No, vidiš!

Odideta.

25. prizor

Vesna in Sandi sama.

SANDI

Midva jima tudi nisva povedala.

Oba molčita. Nekaj časa.

VESNA

Bova potem, ko se vrneta iz Grčije.

SANDI

Iz Moskve.

VESNA

Če se ne bosta še prej zataknila v kakšni komuni.

Nasmehmeta se.

Sandi pogleda kovčka.

SANDI

Sem kaj pozabil?

VESNA

Ti bom poslala po pošti.

Sandi prikima.

Gledata se.

SANDI

Prav. Grem zdaj.

VESNA

Ja.

Gledata se.

SANDI

Ni šlo.

VESNA

Ne.

SANDI

Preveč sva si različna

VESNA

Ja.

Gledata se.

SANDI

Mogoče se bova pa še kdaj srečala in začela znova? Na stara leta.

VESNA

Ne bova.

SANDI

Druga priložnost?

VESNA

Druga priložnost ne obstaja.

SANDI

Kaj pa onadva?

VESNA

Onadva sta dinozavra. Zadnja že izumrle vrste.

SANDI (mu ni nič jasno)

Aja!

Gledata se.

Sandi se nasmehne.

Tudi Vesna se nasmehne.

SANDI

Te lahko poljubim?

Gledata se.

SANDI

Zadnjič.

Vesna ne reče *ne*, ne reče *ja*.

Sandi stopi k Vesni.

Poljubi jo na usta.

Ona mu vrne poljub.

Poljubljata se.

Vedno bolj strastno.

Za njunima hrbtoma se pojavi ata Črtomir.

ČRTOMIR NOVAK (zašepeta)

Ne se pustit motit. Samo po *Renesanso v slikah* sem se vrnil. *Nihil difficile amanti*. Kar nadaljujta, kar nadaljujta!

Ata Črtomir vzame knjigo in neopazno odhaja proti izhodu.

ČRTOMIR NOVAK

In dober tek.

Ata Črtomir odide.

Sandi in Vesna nadaljujeta s poljubom.

KONEC